ДжакIо

Пачъыхьэ Iушым игупшысэхэр

ДжакIуэ

Пащтыхь Iущым и гупсысэхэр

ДжакIо

Пачъыхьэ
Iушым игупшысэхэр

Библием изэдзэкIынкIэ Институтыр
Москва, 2020

ДжакIуэ

Пащтыхь
Iущым и гупсысэхэр

ФIыцIагъэ ЛъапIэр зэдзэкIынымкIэ Институтыр
Мэзкуу, 2020

ДжакIо
Пачъыхьэ Iушым игупшысэхэр

ЗэзыдзэкIыгъэр ГутIэ Саныет
Филологие редакторыр Шъхьэлэхъо Дарико

Библием щыщ тхылъхэу адыгабзэкIэ зэдзэкIыгъэхэм ятекстхэр электроннэ амалхэр жъугъэфедэхэзэ Библием изэдзэкIынкIэ Институтым исайт къиушъухын шъулъэкIыщт: http://ibt.org.ru/ru/media?id=ADG

ДжакIуэ
Пащтыхь Iущым и гупсысэхэр

ЗэзыдзэкIар Табыщ Муратщ
Филологие редакторыр Къумахуэ Аслъэнщ

ФIыцIагъэ ЛъапIэм щыщу адыгэбзэкIэ зэрадзэкIа тхылъхэм я е-жыпхъэхэр фэ къыщывгъуэтыфынущ ФIыцIагъэ ЛъапIэр зэдзэкIынымкIэ Институтым и сайтым: http://ibt.org.ru/ru/media?id=KBD

ISBN 978-5-93943-287-0

ДжакIо

Пачъыхьэ
Iушым игупшысэхэр

Пэублэ гущыI

Лъытэныгъэ зыфэтшIырэ тхылъеджэр!

«ДжакIо» зыфиIорэ тхылъэу уапашъхьэ илъыр Тхьэм и ГущыIэ лъапIэу Библием изы Iахьэгъоу щыт.

Тхылъыр зэрытхыгъэ ижъырэ джуртыбзэмкIэ ащ зэреджэхэрэр – «Кохелет». А гущыIэмкIэ зэджэжьы тхылъым зымакъэ щызэхэтхырэр, анахьэу ащ Библием ущыIукIэжьырэп. «Кохелет»-р ижъырэ джурт гущыIэу «кахал»-м къытекIы, къикIырэ шъыпкъэр «чылэ зэIукI». Арышъ «зэIукIэр зыугъоирэр», «шIэныгъэ языгъэгъотырэр», е «шIэныгъэ зэрагъэгъотыным къыфаджэрэр» зыфиIорэ мэхьанэхэр ары сыдигъуи къызэрэбгурыIонэу щытыр. Ижъырэ урымыбзэкIэ гущыIэу «кохелет»-р «экклезиастес» аIуи зэрадзэкIыгъ, сыда пIомэ джурт гущыIэу «кахал»-м къикIырэм «экклезиа» гущыIэм имэхьанэ тефэ. Мы тхылъыр зэрашIэрэ цIэу «Экклезиаст»-р ары зэпхыгъэри. А ижъырэ мэхьанэхэм адиштэу адыгабзэкIэ зэтыдзэкIыгъэм «ДжакIо» зыфиIорэ цIэр къыфыхэтхыгъ.

Мы тхылъым къызэриIорэмкIэ, ДжакIор «пачъыхьэу Даутэ ыкъу» (1-рэ шъхьэм и 1-рэ ус). Ар Iушы, акъылышIоу гупшысэшхохэр зэзыгъафэрэ цIыфэу щыт.

А пачъыхьэ-акъылышIом мы дунаир зыфэдэр, е тхылъым къызэрэщыIуагъэу «ошъогу чIэгъым» (1-рэ шъхьэм ия 3-рэ ус, нэмыкI чIыпIэхэри) щыхъурэ пстэури ыушэтынэу рихъухьагъ. Ащ зэригъэшIэнэу фэягъ щыIэныгъэм мэхьанэу иIэр, цIыфым гъунэнчъэ насып иIэн ылъэкIыщтмэ? Е ДжакIом къызэриIуагъэу: «Ошъогу чIэгъым цIыфым Iоф къинэу щишIэрэм сыда шIуагъэу къыфихьырэр?» (1-рэ шъхьэм ия 3-рэ ус). Ежь ищыIэныгъэрэ нэмыкIхэм ящыIэныгъэрэ къыхэхъухьэхэрэр зэригъафэзэ, цIыфым ихъопсагъохэу насып мыухыжьрэ мэхьанэрэ зыхигъуатэ шIоигъохэмкIэ зэкIэри еушэтых: байныгъэр, къулыкъоу зыпылъыр, тетыгъор, лъэрыхьыгъэр, чэфыгъор, хъопсапIэхэр, нэмыкIхэри. УшэтыпIэ пчъагъэхэм ауж ащ зэфэхьысыжь ешIы: а зэпстэуми мэхьанэ яIэп. «Хьаулыем ихьаулыежь! ЗэкIэри хьаулый!» (Я 12-рэ шъхьэм ия 8-рэ ус). ЗэкIэми ыгу зэращыкIыгъэр ДжакIом мызэу-мытIоу «хевел» зыфиIорэ джурт гущыIэмкIэ къыкIегъэтхъы. «Хевел» гущыIэм къикIырэр: «жьы къэпщэныр», «пахъэ», «жьы макI». «ПсынкIэу блэкIы», «зыпари къикIырэп», «пкIэнчъ», «зэхэшIыкIыгъуай» зыфэпIощт мэхьанэр ары мы тхылъым щыриIэр.

Сыда цIыфым инасып зыпкъ зыкIимытыр, зыкIэгурыIогъуаер, гъунэнчъэу зыкIыщымытыр? ДжакIом къызэриушыхьатырэмкIэ, чIыгумрэ цIыф лъэпкъым итарихъэрэ ялъытыгъэмэ зы нэбгырэм игъашIэ мэхьанэшхо иIэп: уахътэр зыблэкIыкIэ цIыфым зэкIэ гъэхъагъэу иIэхэр ащ хэкIодэжьыщтых,

цIыфхэми ащыгъупшэжьыщт. Тхылъым къызэрэщиIоу: «ЛIэужхэр зэблэкIых: зыр къэхъу, зыр малIэ, ау дунэежъыр егъашIэрэу къэнэжьы» (1-рэ шъхьэм ия 4-рэ ус). Аужыпкъэми, ДжакIом мызэу-мытIоу къызэрэкIигъэтхъэу, нэбгырэ пэпчъ – байми тхьамыкIэми, Iушыми делэми – дунэе гъэшIэ кIэкIым икIэухым лIэныгъэр къыщежэ. ДжакIом къызэриIорэмкIэ, сыд хъугъэми-шIагъэми, цIыфым зыпари амал иIэп, мэкIэ дэд ащ ишIоигъоныгъэ елъытыгъэр, зэкIэми пIалъэ яI. Шъыпкъэ дэдэмкIэ дэгъу, цIыфыми ищыкIагъ акъылышIуагъэ зэригъэгъотынымрэ шъыпкъагъэ иIэу псэунымрэ, ау ащ уеблэми гъэшIэ кIыхьи щыIэкIэшIуи къыуитыщтэп. ЦIыфымкIэ щыIэныгъэр гурыIогъуае, къэхъущтыр къышIэн ылъэкIырэп, нахьыбэмкIи лъэпсэнчъэу, ошIэ-дэмышIэ тынэу къыщэхъу.

«Сыдэущтэу мы дунаим утетыщта?» пIоу уупчIэмэ, ДжакIор цIыфхэм яушъыи: «щыIэныгъэр зытетым тетэу, амал макIэхэмрэ щэч зэратырэ хъурэмрэмыхъурэмрэ аштэнхэу, зыми лъыплъэн зэрамылъэкIырэм еуцолIэнхэу. Сыд илIэужыгъоми: узэIукIэным, зы Iанэ узэдыпэсыным къащегъэжьагъэу шхын IэшIум, бын-унэгъо дэгъу бгъэпсыным е уегугъузэ Iоф пшIэным ащыкIэкIыжьэу гушIуагъо ахэбгъотэн фае». Тхылъым къызэриIорэм тетэу а шIугъэ пстэури къэзытырэр Тхьэр ары. Ар Тхьэм итын лъапIэу щыт. А пстэумкIэ зыбгъэтхъэныр Ащ и Хэбзэ гъэуцугъэхэм ащыщ. Тхьэм ыпашъхьэ ущышъырытэу, цыхьэ фэпшIэу ущыIэныр, упсэуныр ары анахь шъхьаIэр.

Арыба мы дунаир зыIэ илъыр, Арыба цIыф пэпчъ джэуап зэритыжьыщтыр.

«ДжакIор» лъэпкъ зэфэшъхьафхэм абзэхэмкIэ зэрадзэкIыгъ. АдыгабзэкIэ апэрэу джы ар къыхэтэуты. Мыр адрэ зэдзэкIыгъэхэм зэратекIырэр зы тхылъым зэдзэкIыгъэ текститIу къызэрэдэхьагъэр ары: зыр къохьапIэ адыгэхэм ялитературабз, адрэр къокIыпIэ адыгэхэм ялитературабз зэрэзэдзэкIыгъэхэр. ЗэдзэкIэкIо нэбгыритIумэ шъхьаф-шъхьафэу мы тхылъым Iоф дашIагъ, шъхьадж ежь иеплъыкIэ елъытыгъэу бзэри стильри къыхихыгъэх. Ау зэдзэкIын IофшIэныр зэшIуахыфэ, охътэ зэфэшъхьафхэм ежь зэдзэкIакIохэр, редакторхэр, зэдзэкIыгъэхэр зэIапахызэ, яджагъэх, текститIур нахь зэпэблагъэ зэрэхъущтым анаIэ тырагъэтыгъ. ЗэдзэкIыгъэм изэфэхьысыжьэу мы тхылъыр тигуапэу адыгэхэм апашъхьэ къитэлъхьэ.

ТхылъеджэхэмкIэ Iэрыфэгъу зэрэхъуным пае, рыгъозэнхэу гущыIэ гурыIогъуаехэр зыщызэхэфыгъэ гущыIалъэ кIэкIырэ гупшысэ шъхьаIэхэм яIункIыбзэIуххэмрэ тхылъым ыкIэм къыщыттыгъэх.

Библием щыщ тхылъ зэдзэкIыгъэхэр адыгабзэкIэ еджэхэрэм апашъхьэ итлъхьаныр ренэу тигуапэ. Тхылъым Iоф дэзышIэгъэ зэдзэкIакIохэм, шIэныгъэлэжьхэм, редакторхэм, ар къыдэкIыным зиIахь зэзышIыхьагъэхэм тафэраз.

Библием изэдзэкIынкIэ Институтыр, Москва

ДжакIо

Пачъыхьэ Iушым игупшысэхэр

Апэрэ шъхьэр

1 [1] Ерусэлэм щыпачъыхьэу Даут ыкъо ДжакIом*
ипсалъ.

ЩыIэныгъэр хьаулый

2 Хьаулыием ихьаулыежь,
– ЕIо ДжакIом,

* **1:1** Ижъырэ джуртыбзэкIэ тхыгъэ Iэпэрытхым мы гущыIэр зэрэхэтыр «къохьэлэт». «ЗэIукIэр зезыщэрэр, цIыфхэм шIэныгъэ ахэзылъхьэрэр» зыфэпIощт мэхьанэр ары къикIырэр.

– Хьаулыем ихьаулыежь,
зэкIэри хьаулый*.

3 Ошъогу чIэгъым цIыфым Iоф къинэу
щишIэрэм
Сыда шIуагъэу къыфихьырэр?
4 ЛIэужхэр зэблэкIых:
зыр къэхъу, зыр малIэ,
Ау дунэежъыр егъашIэрэу къэнэжьы.
5 Тыгъэр къыкъокIы, къохьажьы,
КъокIыпIэм еужьырэу екIужьы.
6 Къыблэм къыщепщэ жьыбгъэр,
етIанэ Темырым згъазэ,
жьыбгъэр мэхьарзэ, мэхьарзэшъ,
ублапIэм тырегъэзэжьы.
7 Псыхъо пстэури хым фэчъэ,
Ау хым къышъхьэщычъырэп.
Псыхъом егъэзэжьы,
зэрыкIуагъэм икIэрыкIэу рэкIожьы.
8 ЗэкIэ Iофэу цIыфыр зыгъэпшъырэр
къыпфэIотэщтэп.

* **1:2** *Хьаулый* ижъырэ джуртыбзэкIэ тхыгъэ Iэпэрытхым хэт гущыIэм къикIырэр: «жьы макIэ къепщэныр, жьы пахъ». «ПкIэнчъ, зыпари къикIырэп, псынкIэу блэкIы; зэхэшIыкIыгъуай» зыфэпIощт мэхьанэр ары щыриIэр. Мы гущыIэр тхыгъэм бэрэ къыхэфэ. ГущыIэухыгъэу зыхэтым елъытыгъэу ыпэкIэ къэтIогъэ мэхьанэмэ ащыщ иIэн ылъэкIыщт.

Плъэ зэпытыгъэми нэм зигъэплъэкIырэп,
ТхьакIумэми, сыд фэдизэу дэIуагъэми,
зигъэдэIокIырэп.
9 Зэ хъугъагъэр джыри хъущт,
Зэ шIэгъагъэр джыри шIэгъэщт.
Ошъогу чIэгъым зи кIэу щыхъурэп.
10 «Еплъэлъ, мыщ фэдэ хэти ылъэгъугъэп!» —
загъорэ аIоу зэхэохы.
Ау блэкIыгъэ лIэшIэгъухэм,
джыри тыкъэмыхъузэ, ащ фэдэ щыIагъ.
11 Тапэ псэугъэхэр зыми къышIэжьырэп,
Джыри къэмыхъугъэхэри
Ауж къыкIыщтхэм агу къэкIыжьыщтхэп.

ЦIыфым иIэшIагъи иIушыгъи — хьаулый

12 Сэ, ДжакIом, Израилым Ерусэлэм сыщыри-
пачъыхьагъ. 13 Ошъогу чIэгъым щыхъурэ пстэури
акъылышIуагъэкIэ сыушэтынэу, зэзгъэшIэнэу сыгу
исыубытагъ. Ар цIыфхэм Тхьэм пшъэрылъ хьылъэу
къафишIыгъ. 14 Ошъогу чIэгъым щыхъурэ пстэури
слъэгъугъэ, мары а зэкIэри хьаулый, а зэкIэми псэр
гугъу рагъэхьы*.

15 Къуащэр пфэузэнкIыщтэп,
ЩымыIэри къыпфэлъытэщтэп.

* **1:14** Ижъырэ джуртыбзэкIэ тхыгъэ Iэпэрытхым зэ-рэхэтыр: «зэкIэри жьыбгъэм улъычъэным фэд». Джащ фэд 1:17, 2:11, 2:17, 2:26, 4:4, 4:16, 6:9.

16 ГукIэ зэсIожьыгъ: «Мары, сиIушыгъэкIэ сапэ
Ерусэлэм тетыгъор щызыIыгъыгъэ пачъыхьэмэ
сашъхьадэкIыгъ. Iушыгъи шIэныгъи бэу сыгу исы-
убытагъ». 17 Джащыгъум Iушыгъэр зыфэдэр, акъы-
лынчъагъэмрэ делагъэмрэ алъапсэ зынэсырэр зэзгъэ-
шIэнэу сыгу исыубытагъ. Ау къызгурыIуагъ, ахэми
псэр гугъу рагъэхьы.

18 Шъыпкъэ дэдэмкIэ, Iушыгъэшхом
гумэкIыбэр къыдэкIо,
ШIэныгъэр нахьыбэ къэси
гукъаори нахьыб.

ЯтIонэрэ шъхьэр

Гухахъохэри дунаим ишIугъэхэри хьаулыех

2 [1] «Зэ чэфкIэ зысыушэтынышъ, шIуагъэ хэлъмэ зээзгъэшIэн», – гукIэ зэсIожьыгъ. Ау мары ари хьаулыеу къычIэкIыгъ.

[2] «Ущхыныр-акъылынчъагъ. Гупшысэнчъэ чэфыми сыда шIуагъэу хэлъыр?» – сIуагъэ.

[3] Iушыгъэр сыгу щысыухъумэзэ, делагъэу сызекIонэу, санэ сешъонышъ, сычэфынэу исхъухьагъ. ГъэшIэ макIэу цIыфхэм мы ошъогу чIэгъым щыряIэм федэ афэхъущтыр зээзгъэшIэнэу сыфэягъ.

4 IофышхохэрзэшIосхыгъэх:
Унэхэр сшIыгъэх,
Сэнэшъхьэ хьасэхэр згъэтIысыгъэх.
5 Чъыг хатэхэмрэ мэзжъыехэмрэ
зтгъэпсыгъэх,
Пхъэшъхьэ-мышъхьэ чъыгхэр
ахэзгъэтIысхьагъэх.
6 Мэзжъыем хэт чъыгхэм псы акIэзгъэхъонэу
псыубытыпIэ сшIыгъэ.

7 Къэсщэфыгъэх пщылI хъулъфыгъэхэмрэ
бзылъфыгъэхэмрэ,
Ахэм анэмыкIэу сиунэ къихъухьэгъэ
пщылIхэри сиIагъэх.
Былым пIашъэуи, мэл-пчэнхэу сиIэхэри
Хэти сапэ Ерусэлэм щыпсэугъэм иIагъэм
нахьи нахьыбагъ.
8 Тыжьыни, дышъи,
пачъыхьэгъухэмрэ хэкухэмрэ ямылъкуи
сыугъоигъ.
ОрэдыIо хъулъфыгъэхэри бзылъфыгъэхэри
къызIэкIэзгъэхьагъэх,
Хъулъфыгъэхэм агу зыгъэчэфырэ кIэсэ
бгъэшъо чэсэйхэри*.

9 ШъхьэкIафэу къысфашIырэмкIэ Ерусэлэм сапэ
щыпсэугъэ пстэуми сашъхьадэкIыжьыгъ. Ау ащ емы-
лъытыгъэу, сиIушыгъэ IэкIыб сшIыгъэп.
10 Шъыпкъэ дэдэмкIэ, сынэхэми алъэгъу ашIоигъор
апэсымыубытэу, язгъэлъэгъугъ. Сыгуи чэфыным пае
пэрыохъу сыфэхъугъэп. Джащ фэдизым нэсэу сшIэрэ

* **2:8** Зыхэм мы гущыIэхэр шъуз гуадзэхэм афэгъэ-
хьыгъэу алъытэ. Сэлмэн пачъыхьэпхъухэу шъуз
шъибл иIагъ, ишъуз гуадзэхэр шъищ хъущтыгъэх.
Еплъ: Пачъыхьэмэ яхьылIэгъэ апэрэ тхылъ 11:3.
Мы гущыIэхэр мылъкум фэзыхьи ахэт. Ижъырэ
джуртыбзэкIэ тхыгъэ Iэпэрытхым мэхьанэр щы-
нафэп.

пстэуми сыгу агъэчэфыщтыгъэ, – сиIофшIагъэмэ ар
къакIэкIогъэ Iахьэу щытыгъ.
11 Ау сIитIу ашIагъэм сызеплъым, Iофэу сшIагъэ-
хэм сырагъэгупшысагъ: мары, зэкIэри – хьаулый,
зэкIэми – псэр гугъу рагъэхьы, ошъогу чIэгъым зыми
федэ щыриIэп.

Iушыгъэри делагъэри хьаулыех

12 ЕтIанэ Iушыгъэр зыфэдэм, акъылынчъагъэмрэ
делагъэмрэ сягупшысэу сыублагъ. Шъыпкъэ дэдэмкIэ,
пачъыхьэм ыуж тахътэм тетIысхьэрэм сыда ышIэн
ылъэкIыщтыр, тетыгъо зыIыгъыгъэм ищысэ-шапхъэ
рымыгъозэщтмэ*.
13 Нэфынэр шIункIым зэрэнахьышIум фэдэу Iушы-
гъэр делагъэм зэрэнахь дэгъур слъэгъугъэ.
14 ЗыдакIорэр Iушым елъэгъу, делэр гъощагъэу
шIункIым хэт. Ау тIуми зы кIэух къызэряжэрэр джащ
фэдэу сэ къызгурыIуагъ.
15 Джащыгъум сегупшысагъ: «Делэм къежэрэр
сэри къыспыщылъмэ, сыда ащыгъум Iушыгъэр зэ-
рэсищыкIагъэр?» «Ари хьаулый», – сыгукIэ зэсIо-
жьыгъ.
16 Шъыпкъэ дэдэмкIэ, Iушыри делэри зэфэдэу
егъашIэми агу илъыщтхэп, тIури защыгъэупшэ-
жьыщт мафэр къэсыщт. Iушыри делэм фэдэу мэ-
лIэжьыба!

---

* **2:12** Ижъырэ джуртыбзэкIэ тхыгъэ Iэпэрытхым мыщ
дэжьым мэхьанэр щынафэп.

17 ЩыIэныгъэр сфэмылъэгъужьы хъугъэ, зэкIэ
мы ошъогу чIэгъым щыхъурэми гур агъэцIыкIоу
къысшIошIыгъ. ЗэкIэри – хьаулый, зэкIэми – псэр
гугъу рагъэхьы.

IофшIэныр хьаулый

18 Сауж къикIыщтым зэкIэри къызэрэфэнэщтым
фэшI, мы ошъогу чIэгъым къинэу щысщэчыгъэм
къыкIэкIуагъэр зэкIэ сфэмылъэгъужьы хъугъэ. 19 Хэт
зышIэрэр ар Iушыщтмэ, хьаумэ делэщтмэ? Ары къы-
зыфэнэщтыр мы ошъогу чIэгъым сэ сипкIэнтIэпсырэ
сиакъылрэкIэ щысылэжьыгъэ пстэури. Ари хьаулый.
20 Мы ошъогу чIэгъым Iоф къинэу щысшIагъэхэм
зэкIэм къахэкIэу сыгу гузэжъогъу хэфагъ: 21 иIушы-
гъи, ишIэныгъи, иIэпэIэсэныгъи рихьылIэзэ, цIыфым
Iоф ешIэшъ, етIанэ зылIэрэм зыIэ зэтедзагъэу щы-
сыгъэм а зэкIэри къыфегъэнэжьы. Ари – хьаулый,
ар – зэфэнчъагъ.
22 Ошъогу чIэгъым Iоф къинэу щишIэрэмрэ ыгу
ихъыкIырэмрэ сыда цIыфым федэу къафыхэкIырэр?
23 Шъыпкъэ дэдэмкIэ, имафэхэу IофшIэнкIэ ушъа-
гъэхэр – гухэкIырэ гукъаорэ, аужыпкъэм чэщми ащ
ыгу рэхьатныгъэ иIэп. Джащ фэдэу ари – хьаулый.
24 Шхэным, ешъоным, Iофэу ышIэрэм гухахъо ахи-
гъотэным нахь дэгъу цIыфымкIэ зыпари щыIэп*.

* **2:24** Синод Библием зэрэщызэдзэкIыгъэм мыщ фэдэ
амал къеты: «ЦIыфым иамалэп мыщ фэдэ шIуагъэхэр:
шхэныр, ешъоныр, Iофэу ышIэрэм гухахъо хигъотэныр».

КъызгурыIуагъ а зэкIэри Тхьэм къызэрэритырэр.
25 Ар имыгъусэу ышхырэм гухахъо хигъуатэзэ хэт
шхэн зылъэкIыщтыр?* 26 Тхьэр зыфэразэ цIыфым
Ащ Iушыгъи, шIэныгъи, гушIуагъуи реты. Ау псэ-
кIодышIэм иIофшIэн хьылъэ: Тхьэм Ежь ыгу зэIурэм
ритыжьынэу ар егъэугъуае, IэпэчIэгъанэ регъэшIы.
Ари – хьаулый, ащи – псэр гугъу рагъэхьы.

* **2:25** Е «Ышхырэм гухахъо хигъуатэзэ, сэщ нэмыкIэу хэта шхагъэр?»

Ящэнэрэ шъхьэр

ЗэкIэми япIалъэ гъэнэфагъэ

3 1 ЗэкIэми пIалъэ яI,
сыд фэдэ Iофи ошъогу чIэгъым иуахътэ
щыгъэнэфагъ:

2 Укъэхъунми улIэжьынми пIалъэ яI.
Хэтэ хэлъхьанми хэхыжьынми пIалъэ яI.
3 УкIынми гъэхъужьынми пIалъэ яI.
Зэхэпкъутэнми пшIынми пIалъэ яI.
4 Угъынми ущхынми пIалъэ яI.
Унэшхъэинми укъэшъонми пIалъэ яI.
5 Мыжъо дзынми угъоижьынми* пIалъэ яI.
IаплI ещэкIынми зыщыдзыенми пIалъэ яI.
6 Лъыхъонми кIодынми пIалъэ яI.
Ухъумэнми чIэдзынми пIалъэ яI.
7 Зэхэтхъынми зэхэдэжьынми пIалъэ яI.
Зи умыIонми угущыIэнми пIалъэ яI.

---

* **3:5** ЧIыгур ажъоным ыпэкIэ мыжъохэр хашыпыкIыщтыгъэх, ащ нэмыкIэу, пыим ичIыгу лэжьыгъэ къыщымыкIыным фэшI мыжъо хатакъощтыгъэ. Еплъ: 4 Пачъ. 3:19. НэмыкI гурыIуакIэхэри щыIэх.

8 ШIу плъэгъунми плъэгъу мыхъунми пIалъэ яI.
Заоми мамырми пIалъэ яI.

9 Къинэу ыщэчырэм IофышIэм сыда шIуагъэу къы-
фихьырэр? 10 Сэ слъэгъугъ Тхьэм цIыфхэм пшъэрылъэу
къафишIыгъэр зыфэдэр. 11 ЗэкIэри зэрэщытын фаем
тетэу ипIалъэм Ащ къыгъэшIыгъ. МыкIодыжьынэу
ублапIи кIэухи зимыIэр зэрэщыIэр Ащ цIыфхэм зэ-
харигъэшIыкIыгъ. Ау Тхьэм ышIэрэ пстэури ахэмэ
икъоу къагурыIон алъэкIырэп*. 12 КъызгурыIуагъ:
жьы къащэфэ чэфхэу, тхъэжьхэу** щыIэнхэм нахь дэгъу
цIыфхэмкIэ зыпари щыIэп. 13 Джащ фэдэу, цIыфыр
ешхэмэ, ешъомэ, IофшIэным гухахъо хегъуатэмэ – ар
Тхьэм итын. 14 КъызгурыIуагъ: Тхьэм ышIэрэр зэкIэ
егъашIэми щыIэщт. Ащ зыпари хэбгъэхъони, хэбгъэ-
кIыни плъэкIыщтэп. ЦIыфхэр Тхьэм шIолIыкIынхэм
пай а зэкIэри Ащ къызыкIигъэшIырэр.

15 ЩыIэми, къэхъущтми афэдэ ыпэкIэ зэгорэм
щыIагъ, сыд илIэужыгъо блэкIыгъэри Тхьэм къы-
кIешIыкIыжьы***.

---

* **3:11** Е «Тхьэм цIыфхэм мышIэныгъэр агу къырилъхьагъ, ышIэрэ пстэури къагурыIон амылъэкIынэу». Ижъырэ джуртыбзэкIэ тхыгъэ Iэпэрытхым мэхьанэр щынафэп.

** **3:12** Е «ШIу ышIэу».

*** **3:15** Е «Тхьэм блэкIыгъэм къыригъэгъэзэжьыщт». Ижъырэ джуртыбзэкIэ тхыгъэ Iэпэрытхым мэхьанэр щынафэп.

Дунаир зэфэнчъэ

16 Джыри ошъогу чIэгъым щыслъэгъугъ:

Хьыкум зыщашIырэ чIыпI –
Ау хэбзэнчъагъэ ащ щызэрахьэ.
Шъыпкъагъэм ичIыпI,
Ау ащи щызэфэнчъ.

17 «Сыд фэдэ Iофи, сыд фэдэ хъугъэ-шIагъи япIалъэ
гъэнэфагъэшъ, шъыпкъагъэ зиIэмрэ бзэджашIэмрэ –
тIуми Тхьэр къалъыIэсыщт», – сыгукIэ зэсIожьыгъ.

18 ЕтIани гукIэ зэсIожьыгъ: «Псэушъхьэхэм зэ-
рафэдэхэр къаригъэлъэгъуным пае Тхьэм цIыфхэр
еушэтых. 19 ЦIыфхэми псэушъхьэхэми къарыкIорэр
зы: шъыпкъэ дэдэмкIэ адрэхэри мыдрэхэри мэлIэ-
жьых. Адрэхэми мыдрэхэми зэфэдэу жьы къащэ,
цIыфыри псэушъхьэм зэрэтекIырэ щыIэп. Арышъ,
зэкIэри – хьаулый. 20 КъэгъэшIыгъэ пстэури зы чIы-
пIэ екIужьы: чIы сапэм къыхэкIыгъэшъ, чIы сапэ
хъужьыщт. 21 ЦIыфыпсэм зеIэтыми, псэушъхьэм ыпсэ
чIы чIэгъым ехыми хэта зышIэрэр?»
22 Шъыпкъэ дэдэмкIэ, Iофэу ышIэрэм гухахъо
хигъотэным нахьышIу цIыфымкIэ зэрэщымыIэр сэ
къызгурыIуагъ. ПIопэн хъумэ, джары ащ иIахь зыхэ-
лъыр. Шъыпкъэ дэдэмкIэ, ыужкIэ къэхъущтыр хэт
ащ къыригъэлъэгъун ылъэкIына?

ЯплIэнэрэ шъхьэр

ГъэпщылIынымрэ IофшIэнымрэ

4 [1] ЕтIани слъэгъугъэ зым зыр ыгъэпщылIыным
пае ошъогу чIэгъым щашIэрэ пстэури:

Мары агъэпщылIыхэрэм анэпс,
Зыпари ахэм яушъыин щыIэп.
ГъэпщылIакIохэм кIуачIэ ахэлъ,
Ау ямыIэр адэIэпыIэн.
2 ЩымыIэжьхэр псаухэм анахьи
нахь насыпышIохэу слъытагъэ.
3 Ау тIуми анахь насыпышIор,
Джыри къэмыхъугъэр,
Ошъогу чIэгъым щызэрахьэрэ ер зыфэдэр
Джыри зымылъэгъугъэр ары.

[4] Слъэгъугъэ сыд фэдэ Iофи, сыд фэдэ IэпэIэсэ-
ныгъи цIыфхэр зэрэзэнэкъокъухэрэм къызэрэкIэ-
лъыкIохэрэр*. Ари хьаулый, ащи псэр гугъу рагъэхы.

---

* **4:4** Е «Слъэгъугъэ сыд фэдэрэ IофшIэни IэпэIэсэны-гъи цIыфхэм азыфагу хьагъу-шъугъуныгъэр къызэрэ-дилъхьэрэр».

5 Делэм ыIитIу зэтелъэу щыс:
Зешхыхьажьы.
6 Рэхьатныгъэ зыхэлъ зы бжыбыр нахьышIу
Псэр гугъу ригъэхьызэ, къинкIэ къэблэжьырэ
бжыбитIум нахьи.

Ныбджэгъу уиIэным ишIуагъ

7 Ошъогу чIэгъым хьаулые горэ етIани щыслъэ-
гъугъ:

8 ЦIыф шъхьэзакъу, зыпари игъусэп: ныкъылъфы-
гъи, лъфыгъи иIэп. ИIофшIэни кIэух иIэп, ынитIуи
мылъкукIэ загъэшхэкIрэп. «Сыда къин зыкIэсхъу-
рэр, – егупшысэ, – сыда спсэ чэфын зыкIыфимытыр?»
Ари хьаулый – ащи уегъэпшъы.

9 Гъусэ уиIэмэ нахьышIу уизэкъоным нахьи, зэ-
дэлажьэхэрэм яIоф нахьыбэу федэ къыкIэкIо.
10 Зыр тефэмэ, адрэм къыгъэтэджыжьыщт. Ау
тефэмэ, IэпыIэгъу къыфэхъун, къэзгъэтэджыжьын
зимыIэр насыпынчъ!

11 Арышъ, тIур зэголъмэ зэрэгъэфэбэжьых,
Ау уизакъомэ сыдэущтэу зыбгъэфэбэжьыщт?
12 Зы нэбгырэм текIогъошIу,
НэбгыритIур хэти пэуцужьын алъэкIыщт.
Iуданищэу зэтегъэщагъэри псынкIэу
пфызэпычыщтэп.

Къэралыгъо хабзэри хьаулый

13 КIэлакIэ акъылышIор тхьамыкIэми нахьышIу,
жъы хъужьыгъэ пачъыхьэ делэу упчIэжьэгъум емы-
дэIужьрэм нахьи. 14 Шъыпкъэ дэдэмкIэ, унэгъо тхьа-
мыкIэм къихъухьагъ нахь мышIэми, пачъыхьэгъум
техьанэу кIалэр хьапсым къычIэкIыжьыгъ. 15 Мы
ошъогу чIэгъым щыпсэурэ пстэуми къяхъулIэрэр,
нэмыкI кIалэ горэу ащ ычIыпIэ ихьащтыр къызэ-
рэкъокIыщтыр къызгурыIуагъ. 16 Ащ дезыгъэштэщт
цIыфхэр къэплъытэн умылъэкIынэу бэ хъущт. Ау
ыужкIэ къэхъугъэхэм мы кIалэм ищытхъу аIожьы-
щтэп. Ари хьаулый, ащи псэр гугъу рагъэхьы.

ТелъэдагъэкIэ шIыгъэ тхьэлъанэхэр

17 Тхьэм и Унэ узыкIокIэ, зыфэсакъыжь. УдэIо-
нэу ащ укIоныр нахьышIу акъылынчъэхэм афэдэу
къурмэн щыпшIыным нахьи. Шъыпкъэ дэдэмкIэ,
ахэр гулъытэнчъэхэшъ амышIахэу бзэджэшIагъэ
зэрахьэ.

Ятфэнэрэ шъхьэр

5 [1] Егупшыси, етIанэ ужэ къызэтех,
Тхьэм ыпашъхьэ гущыIэ щыпшIыным
удэмыгуI.
Тхьэр ошъогум зыщыIэу,
о цIыфэу чIыгум узытеткIэ,
гущыIэ умыгъэбагъо.
2 Шъыпкъэ дэдэмкIэ, гумэкIыр къызэбэкIырэр
пкIыхьапIэхэм агъэрэхьатрэп,
делэм ымакъэ гущыIабэмэ аIэты.

[3] Тхьэлъанэ пшIыгъэмэ, умыгъэгужъоу ар гъэцэ-
кIэжь. Делэхэр Тхьэм игонэсхэп: тхьэлъанэу птыгъэр
гъэцэкIэжь. [4] УмыгъэцэкIэжьыным нахьи тхьэлъанэ
умышIыхэмэ нахьышIу. [5] Ужэ уфэмысакъмэ, псэ-
кIодым ухищэщт. Джащыгъум лIыкIом* емыIожь:
«Сыхэукъуагъ». УигущыIэхэмкIэ сыд пае Тхьэр бгъэ-
губжыщт, пIитIукIэ пшIэгъэ пстэури Ащ ебгъэгъэ-
кIодыщт? [6] ПкIыхьэпIабэри гущыIабэри хьаулыех,
ау о Тхьэм ищынагъо угу игъэлъ!

---

* **5:5** ЛIыкIоу мыщ дэжьым зыфиIорэр къурмэнышIыр
ары. Ар «мэлэIич» пIони зэбдзэкIын плъэкIыщт.

Мылъкури хьаулый

[7] ЧIыпIэ горэм тхьамыкIэр егъэзыгъэу щаIыгъэу,
хьыкумымрэ зэфагъэмрэ щаукъохэу зыщыплъэгъукIэ,
умыгъэшIагъо: зы Iэшъхьэтетым нахь иныр ышъхьагъ
ит, анахь иныжьыр ащ къышъхьащытыжь. [8] ЧIыгур
зэфэдэу зэкIэми къятэ, аужыпкъэм пщыми федэ
къыфыхэкIы* шъофым щалэжьырэм.

9 Ахъщэр зикIасэр
ахъщэ щэкIэ зэпыт,
мылъкур зикIасэми
къыIэкIахьэрэр фикъурэп.
Ари хьаулый!
10 Мылъкум зыхахъокIэ
гъэшхэн-Iыгъынри нахьыбэ мэхъу.
Еплъмэ зэрилъэгъурэм нэмыкIэу
ар зием сыд шIуагъэу хихырэр?

11 Бэ ышхыгъэми, макIэ ышхыгъэми
Iоф зышIэрэм ичъые IэшIу.
Ау мылъкум зэщифыгъэр
зегъэчэрэгъушъ пIэкIорым хэлъ.

[12] НэмыкI тхьамыкIэгъошхуи мы ошъогу чIэгъым
щыслъэгъугъ:

* **5:8** Ижъырэ джуртыбзэкIэ тхыгъэ Iэпэрытхым мыщ
дэжьым мэхьанэр щынафэп.

федэ къыфэзымыхьырэ мылъку
цIыфым ыугъоигъэу –
13 мытэрэзэу сатыу ышIыгъэшъ,
джы ыкъо къыфигъэнэн иIэжьэп.
14 ЦIыфыр мы дунаим пцIанэу
къытехьэ,
джащ фэдэу пцIанэуи мы
дунаир къебгынэ.
Сыд фэдиз Iоф ышIагъэми
ыугъоигъэм щыщ бжыби
зыдихьыжьыщтэп.

15 Ари тхьамыкIэгъошху:

пцIанэу дунаим къызэрэтехьагъэм
фэдэу текIыжьымэ,
Iофэу ышIэрэм къыкIакIорэр зэкIэри
жьым ехьыжьымэ,
сыда ащ шIуагъэу къыфыхэкIырэр?
16 Лъэшэу кIэгъожьыгъэу, гукъаомрэ
губжымрэ ахэтэу
цIыфым зэкIэ игъэшIэ мафэхэр
мэзахэм щехьых.

17 Мары ыужым къызгурыIуагъэр: цIыфымкIэ
нахь дэгъури нахь тэрэзри Тхьэм мы ошъогу чIэ-
гъым къыщыритыгъэ мафэхэм шхэмэ, ешъомэ,
Iоф къинэу щишIэрэм гухахъо хигъуатэзэ псэумэ
ары. Джары ащ насыпэу иIэр. 18 Ары пакIопышъ,

Тхьэм цIыфым байныгъэ къыретмэ, мылъкумрэ
байныгъэмрэ регъэгъэфедэмэ, Iахьэ къыIэкIегъа-
хьэмэ, иIофшIагъэ гухахъо хырегъэгъуатэмэ, а зэ-
кIэри Тхьэм тын къыфишIыгъ. 19 Шъыпкъэ, а цIы-
фыр макIэ ищыIэныгъэ зэрегупшысэрэр Тхьэм ыгу
гушIуагъо къырилъхьагъэшъ.

Яхэнэрэ шъхьэр

6 1 ЦIыфхэм къин языгъэлъэгъурэ нэмыкI тхьамы-
кIагъуи ошъогу чIэгъым щыслъэгъугъ: 2 Тхьэм
байныгъи, мылъкуи, щытхъуи цIыфым къыретышъ,
зыфаеу зыкIэхъопсырэр зэкIэри ащ иI. Ау а зэпстэу-
ри ыгъэфедэнэу Тхьэм ащ амал къыритыжьырэп, а
цIыфым ычIыпIэ нэмыкIым ар егъэфедэ. Ар хьаулый,
ар тхьамыкIэгъошху.
3 Сабыишъэ иIэни, илъэсыбэ къыгъэшIэни, игъэ-
шIэ мафэхэр бэни ылъэкIыщт, ау мылъкум насып
къыфимыхьыгъэмэ, аужыпкъэм чIамылъхьажьы-
гъэмэ, ащ фэдэ цIыфым пае къэсIощт: къэмыхъоу
ашIокIодыжьыгъэр ащ нахь насыпышIу,

4 хьаулыеу къакIуи, шIункIым хэхьажьыгъэшъ,
ыцIи ашIэрэпышъ.

5 Ащ тыгъэр ымылъэгъугъэми, ымышIагъэми
ашIокIодыжьыгъэр нахь гупсэф, модрэм нахьи.
6 Модрэ цIыфым илъэс минитIу къыгъэшIагъэми,
мылъкум насып къыфихьыгъэп. Ыужым зэкIэри а
зы чIыпIэр арба зэкIужьыщтыр.

7 ЦIыфым икъинлъэгъу пстэури ыныбэ
зэриушъэщтым епхыгъ,
Ау мэлэкIалIэм къегъэзэжь зэпыт.
8 Шъыпкъэ дэдэмкIэ, сыда ащыгъум Iушыр
делэм зэрэтекIырэр,
нэмыкIхэм зэрадэзекIощтыр зышIэрэ
тхьамыкIэми федэ иIа.
9 УиIэм ущыгушIукIымэ нахьышIу,
уимыIэм укIэхъопсын нахьи.
Мары а зэкIэри хьаулый,
а зэкIэми псэр гугъу рагъэхьы.

10 ЗэкIэ къэгъэшIыгъэмэ цIэ яI,
цIыфыр зыфэдэри бэшIагъэу гъэнэфагъэ.
Сыдэущтэу цIыфыр енэкъокъун ылъэкIыщта
ежь нахьи нахь Лъэшым*.
11 гущыIэр нахьыбэ къэси
мэхьанэр нахь макI,
сыд ащи цIыфым ифедэу хэлъыр?

12 Шъыпкъэ дэдэмкIэ, гъашIэм хэт мэфэ пкIэн-
чъэхэу ныбжьыкъу псынкIэм фэдэу блэкIыхэрэм
цIыфымкIэ дэгъоу ахэлъыр хэта зышIэрэр? Ежь ыуж
ошъогу чIэгъым щыхъущтыри хэта цIыфым езыIон
зылъэкIыщтри?

* **6:10** Е «нахь лъэшым».

Яблэнэрэ шъхьэр

Ушъый Iушхэр

7

1 ПцIэ дахэкIэ раIоныр дэгъэ лъапIэм
нахьышIу,
узыщылIэжьыщт мафэри укъызыхъугъэм
нахьышIу.
2 Зыщыгъыхэрэ унэм укIомэ нахьышIу
ешхэ-ешъо зыщашIырэ унэм укIон нахьи.
ЛIэныгъэр нэбгырэ пэпчъ
къыпыщылъышъ,
псаур ащ ерэгупшыс.
3 Нэшхъэигъор ущхыным нахьышIу,
ГухэкIыр зыкIэлъ нэгур гум нахь
къышъхьапэшъ.
4 Iушым ыгу зыщыгъыхэрэ унэм щыI,
делэм ыгу зыщычэфыхэрэ унэр
къыбгынэрэп.
5 Iушым игые уедэIумэ нахьышIу,
делэм орэдэу къыпфиIорэм нахьи.
6 Шъыпкъэ дэдэмкIэ, делэмэ ящхы макъэ
пырэжъые чыблэу щыуан чIэгъым машIоу
щыстырэм ымакъэ ехьщыр.
Ари джащ фэдэу хьаулый!

7 Шъыпкъэ дэдэмкIэ, зыгорэм имылъку
къыIэкIэхыгъэным Iушыр
делэ ехъулIэ*,
къолъхьэштэнми гур зэщефы.

8 Iофым икIэух нахьи иублапIэ нахьышIу,
Пэгагъэм нахьи щыIагъэр нахьышIу.
9 Угубжыным удэмыгуI,
Делэмэ агу губжыр илъышъ.

10 «БлэкIыгъэ мафэхэр непэрэхэм анахь
дэгъугъэхэба» –
пIоу укIэмыупчI.
Iушыгъэ хэлъэп ащ фэдэ упчIэм.

11 Iушыгъэр кIэным фэдэу** дэгъу,
тыгъэр зышъхьагъ ит пстэуми
ар къашъхьапэ.
12 Шъыпкъэ дэдэмкIэ,
Iушыгъэми ахъщэм
фэдэу укъеухъумэ,
Ау шIэныгъэм ишIуагъэр:
Iушыгъэ зыхэлъым ищыIэныгъэ
къегъэгъунэ.

* **7:7** Ижъырэ джуртыбзэкIэ тхыгъэ Iэпэрытхым мыщ дэжьым мэхьанэр щынафэп.
** **7:11** Е «Iушыгъэмрэ кIэнымрэ зэгъусэхэмэ – дэгъу».

13 Тхьэм иIэшIагъэмэ яплъэлъ:

хэт зыузэнкIыжьын зылъэкIыщтыр
Ащ къуащэу къыгъэхъугъэр?
14 Мэфэ рэхьатхэм насыпышIоу псэу,
тхьамыкIагъом узыщыхэфэрэ мафэхэм
къызыгурыгъаIу:
Нэужым къэхъущтыр цIыфым
къыгурымыIоным пае
Тхьэм мыри мори къыгъэшIыгъ.

Iушыгъэмрэ шъыпкъагъэмрэ

15 СигъашIэ хэт мэфэ пкIэнчъэхэм Iаджри ащы-
слъэгъугъ:

шъыпкъагъэ зиIэр ишъыпкъагъэ
емылъытыгъэу мэкIоды,
бзэджашIэр, бзэджэшIагъэхэр зэришIэзи,
бэрэ щыIэу.
16 Шъыпкъэгъэ бащэ зыхэмыгъэлъ,
Iушыщэу зыкъэмыгъэлъагъу.
Узыфэягъэр мыхъумэ,
сыд пае угу бгъэузыжьын*?
17 БзэджэшIэнми зыдемыгъэхьых,
зымыгъэделэжь.
Игъонэмыс сыд пае зыпшIыжьын?
18 Апэрэ ушъыим урыгъуазэмэ дэгъу

* **7:16** Е «зыбгъэкIодыжьын».

ятIонэрэри угу имыгъэкI –
Тхьэм ищынагъо зыгу илъыр сыд фэдэ
тхьамыкIагъуи щыухъумэгъэщт*.

19 АкъылышIуагъэм цIыф
акъылышIор арегъэлъэшэкIы
Къалэм тетыгъор щызыIыгъ
нэбгырипшIымэ.

20 Шъыпкъэ дэдэмкIэ, шIу ренэу ышIэу, псэкIод
ымыгъахъэу шъыпкъагъэ зиIэ цIыф дунаим тетэп.
21 Арышъ, аIорэ пстэури угу емыгъэкIу, армырмэ
уиунэIут узэриубырэр зэхэпхыщт.
22 Шъыпкъэ дэдэмкIэ, угу ешIэба, оры дэдэм нэ-
мыкIыхэр уубэу бэрэ къызэрэхэкIыгъэр.

23 АкъылышIуагъэкIэ сыушэтыгъэ зэкIэри. «Акъы-
лышIо сыхъущт», – зэсIожьыгъ. Ау акъылышIуагъэр
сэ къызэрэспэчыжь.
24 Хъурэ пстэури къыдгурыIоныр тиамалэп, куоуи
чIэгъэбылъыхьагъ – хэт ар къызыгурыIон зылъэ-
кIыщтыр?

25 Iушыгъэмрэ зэхэшIыкIымрэ къэзгъоты-
ным, зэзгъэшIэным, сыушэтыным, зэфэхьысыжь
афэсшIыным сыгукIэ зыфэзгъэзагъ. Джащ фэдэу

* **7:18** Е «ушъыитIуми арыгъуазэрэм», е «ушъыитIури зыгъэцакIэрэм».

къызгурызгъэIонэу сыфэягъ: бзэджагъэр – акъылынчъагъ, акъылынчъагъэр – делагъ*.

[26] Сэ къызгурыIуагъ: бзылъфыгъэу хъытыум фэдэу, зыгу – лъахъэу, зыIэхэр – Iэхъу-лъэхъур лIэныгъэм нахьи нахь дыдж. Тхьэр зыфэразэр ащ IэкIэкIыщт, ау псэкIодышIэр IэкIэфэщт.

[27] – Зым ыуж адрэр сыушэтызэ, – ыIуагъ джакIом, – сэ къызгурыIуагъэм еплъ:

[28] сэ бэрэ сылъыхъуагъ, ау згъотыгъэп: хъулъфыгъэ миным шъыпкъагъэ иIэу зы къахэзгъотагъ, бзылъфыгъэ пстэуми шъыпкъагъэ зиIэу зыпари къахэзгъотагъэп**.

[29] Сэ къызгурыIуагъэм еплъ: Тхьэм цIыфэу къыгъэшIыгъэм зэфагъэ къыхилъхьагъ, ау ежь цIыфхэм гухэлъ зэфэшъхьафхэр ашIых.

---

* **7:25** Е «Делагъэр зэрэбзэджагъэр, акъылынчъагъэр зэрэгупшысэнчъэр къызгурызгъэIонэу тесыубытагъ».

** **7:28** Ижъырэ джуртыбзэкIэ тхыгъэ Iэпэрытхым гущыIэхэу «шъыпкъагъэ иIэу» зыфиIохэрэр хэтхэп.

Яенэрэ шъхьэр

8
[1] Хэт акъылышIом фэдэр?
Iоф пстэури хэт къызэхэзыфыщтыр?
АкъылышIуагъэм цIыфым ынэгу къегъэнэфы,
иIуплъэ пхъашэ къегъэушъэбы.

Пачъыхьэм едэIу

[2] Тхьэлъанэ пшIыгъэшъ, пачъыхьэм иунашъо
едэIу. [3] Пачъыхьэр IэкIыб пшIыным удэмыгузажъу,
Iоф зэфэнчъи ухэмылажь, ащ зыфаер зэкIэри ышIэн
ылъэкIыщтышъ. [4] Пачъыхьэм игущыIэ кIочIэшхо
хэлъ: «Сыд пшIэрэр?» – хэт ащ езыIон зылъэкIыщтыр?
[5] Ащ иунашъохэр зыгъэцакIэрэр тхьамыкIагъо
хэфэщтэп,
акъылышIом охътэ гъэнэфагъи шIыкIэ
гъэнэфагъи ешIэ,
[6] Шъыпкъэ дэдэмкIэ, Iоф пэпчъи охътэ
гъэнэфагъи шIыкIэ гъэнэфагъи иIэх,
Шъыпкъэ дэдэмкIэ, тхьамыкIагъохэр цIыфым
ыкIыб хьылъэу илъых,
[7] Къэхъущтым цIыфыр щыгъуазэпышъ,
Хэта къезыIон зылъэкIыщтыри ыпэкIэ
къэтыр?

8 Зыми жьыр ыубытыныр*
зэрэфэмыукIочIыщтэу
ЗыщылIэжьыщт мафэми ащ амал фыриIэп.
ЗэуапIэм дзэкIолIыр къыIукIын фитэп,
БзэджашIэми ибзэджэшIагъэкIэ
зыкъыухъумэжьышъущтэп.

9 А зэкIэри зысэлъэгъум ошъогу чIэгъым щыхъурэ
пстэури акъылкIэ къэсыубытынэу исхъухьагъ. ЛъэкI
зиIэ цIыфыр нэмыкIхэм зэрар афэхъоу** къыхэкIы.

Шъыпкъагъэ зыхэлъхэмрэ бзэджашIэхэмрэ

10 ЕтIани бзэджашIэхэм яхьадэхэр чIыпIэ лъапIэм
рахыхэзэ агъэтIылъынэу зэрахьыгъэхэри слъэгъугъэ.
Ау шъыпкъагъэ зыхэлъэу лIагъэхэр къэлэдэсхэм зэ-
ращыгъупшэжьыгъэхэри*** слъэгъугъэ. Ари джащ
фэдэу хьаулый.
11 БзэджэшIагъэм къыкIэкIогъэ пщыныжь ащ
лъыпытэу зыщарамыгъэхьырэм цIыфхэм агухэр бзэ-
джэшIэным кIэчэфых. 12 ПсэкIодышIэм шъэгъогогъо

* **8:8** Е «хэти ыпсэ фитэп».
** **8:9** Е «ежьыри зыфэхъужьэу».
*** **8:10** Мы усэм мэхьанэ зэфэшъхьафхэр иIэх. Ахэм ащыщ: «Слъэгъугъэ бзэджашIэхэр зэрагъэтIылъыжьыгъэхэр, зэгорэм тхьэлъэIупIэм зэрэкIощтыгъэхэр бзэджэшIагъэхэр зыщашIэщтыгъэхэ къалэм ащыщыгъупшэжьыгъэх». Ижъырэ джуртыбзэкIэ тхыгъэ Iэпэрытхым мэхьанэр щынафэп.

псэкIод ышIэзэ бэ къегъашIэми, сэ сэшIэба Тхьэм
ищынагъо зыгу илъэу Ащ шIолIыкIыхэрэм яIоф зэ-
рэнахь дэгъущтыр. 13 Ау Тхьэм ищынагъо ыгу илъэ-
пышъ, бзэджашIэм шIу къыдэхъущтэп, имафэхэри
ныбжьыкъум фэд, псынкIэу блэкIыщтых.

14 Ау джыри щэхъу мы дунаим нэмыкI Iоф хьау-
лыий: шъыпкъагъэ зыхэлъым бзэджашIэм къыгъэхъа-
гъэр къыIукIэуи, бзэджашIэм шъыпкъагъэ зыхэлъым
къылэжьыгъэ шъхьэкIафэр рапэсэуи. Джащыгъум
сIуагъэ: ари джащ фэдэу хьаулый. 15 Арышъ, гур зы-
гъэчэфырэм щытхъу фэсэIо. ЦIыфымкIэ нахь дэгъур
шхэным, ешъоным хэтэу, чэфызэ ошъогу чIэгъым
гъашIэр щырихыныр ары. А гушIуагъор Iофэу ышIэ-
рэмэ ахэлъэу Тхьэм къыритыгъэ мафэхэр ошъогу
чIэгъым щигъэкIощтых.

16 АкъылышIуагъэр сыушэтынэуи, чэщи-мафи
ынапIэ зэтыримылъхьэу цIыфым чIыгум Iофэу щи-
шIэрэм сылъыплъэнэуи сыгу зисэубытэм, 17 джащы-
гъум Тхьэм ышIэгъэ пстэури слъэгъугъэ. Ошъогу
чIэгъым щыхъурэр цIыфым къыгурыIон ылъэкIынэу
щытэп. Сыд фэдизэу зыщигъэгъозэнэу гуIагъэми, хэти
ащ имэхьанэ нэсыщтэп. Аужыпкъэм, акъылышIом
ар ежь ешIэу ыIоми – ащи къыгурыIорэп.

Ябгъонэрэ шъхьэр

ЗэкIэми а зыр къапыщылъ

9 1 Шъыпкъэ дэдэмкIэ, а зэкIэри сыгу исыубыти
зэхэсфыгъ, къызгурыIуагъ: шъыпкъагъэ зиIэхэри
акъылышIохэри, ахэм алэжьыгъэ пстэури – Тхьэм иIэ-
рылъхьэх. Арышъ, зыми ышIэрэп ыпэкIэ къэтыр: шIу
алъэгъущта, хьауми нэмыплъ къырахыщта. 2 ЗэкIэми
ашъхьэ къырыкIощтыр зы: шъыпкъагъэ зиIэми цIыф
бзаджэми, гукIэгъу зыхэлъми гукIэгъунчъэми*, зыгу
къабзэми зыгу шIоими, къурмэн зышIырэми зымы-
шIырэми. ГукIэгъу зыхэлъым къехъулIэрэр псэкIоды-
шIэми къыщэшIы, тхьэрыIо зышIырэм къехъулIэрэр
тхьэрыIо зышIынкIэ тещыныхьэрэми къыщэшIы.

3 Джары тхьамыкIагъоу тыдэкIи ошъогу чIэгъым
щыхъурэр: а зыр зэкIэми ашъхьэ къырэкIо! ЦIыфхэр
опсауфэхэкIэ агухэм бзэджагъэмрэ акъылынчъагъэм-
рэ арыз. Ащ ыуж ахэр щымыIэжьыхэм апашъхьэ ехьа-
жьых. 4 ЗэкIэ псаухэм гугъапIэ яI, шъыпкъэ дэдэмкIэ
хьэ псаур нахьышIу аслъан лIагъэм нахьи!

---

* **9:2** Ижъырэ джуртыбзэкIэ тхыгъэ Iэпэрытхым гущыIэу «гукIэгъунчъ» зыфиIорэр хэтэп.

5 Шъыпкъэ дэдэмкIэ, псаухэм ашIэба
зэрэлIэжьыщтхэр,
ау лIагъэхэм зыпари ашIэрэп,
тыни яIэжьыщтэп ахэм,
шъыпкъэ дэдэмкIэ,
агуи къэкIыжьыщтхэп.
6 Ахэм яшIулъэгъуи, ягухьэ-гужъи,
ягуцэфэшIыни кIодыжьыгъахэх,
джащ нахьэу ахэр
ошъогу чIэгъым щыхъурэ горэми
хэлэжьэжьыщтхэп.

7 Арышъ, гухахъо хэбгъуатэу уихьалыгъу шхы,
уисани ешъу угукIэ уигъатхъэзэ, ащ фэдэ Iофхэр
Тхьэм игунэсхэшъ. 8 Щыгъын анахь дэгъур ренэу
зыщыгъэгъ, пшъхьаци дэгъэшIу щыф. 9 УигъашIэ хэт
мэфэ пкIэнчъэхэу Тхьэм ошъогу чIэгъым къыщы-
уитыгъэхэм уишъузэу шIу плъэгъурэм зыдэгъатхъ.
Арыба гъашIэм щыуиIахьэр, ошъогу чIэгъым къин
зыкIыщыплъэгъурэр. 10 ЗэкIэ пкIуачIэ къыхьыщтэу
пфэшIэщтыр шIэ: хьадырыхэу уздэкIожьыщтым Iоф-
шIэни, зэхэшIыкIи, шIэныгъи, Iушыгъи щыIэпышъ.
11 Джыри ошъогу чIэгъым ащ нэмыкIхэри щы-
слъэгъугъэх:

псынкIэр къатечъы зэпытрэп,
лIыбланэри атекIорэп,
акъылышIом Iулъхьэ имыIэуи мэхъу,
губзыгъэри мыбаеу къыхэкIы,

джащ фэдэу гъэсагъэми анэшIу къымыщэфэу
къыхэкIы,
шъыпкъэ дэдэмкIэ, зэкIэми япIалъи
къяхъулIэщтри гъэнэфагъэшъ.

12 ЦIыфым ышIэрэп ипIалъэ къызысыщтыр:

пцэжъыехэр хъытыум зэрифэхэу,
бзыухэр бзыуубытым зэрилъахъэхэу
цIыфхэми тхьамыкIагъор
ошIэ-дэмышIэу къатео.

АкъылышIуагъэмрэ делагъэмрэ яхьылIэгъэ гупшысэхэр

13 АкъылышIуагъэм ехьылIагъэу ошъогу чIэгъым
мыщ фэди щыслъэгъугъ, мэхьанэшхо ащ иIэуи къы-
сщыхъугъ: 14 къалэр цIыкIугъэ, ащ цIыф макIэ дэ-
сыгъ. Пачъыхьэшхор ащ къекIугъ, икъэдзыхьанкIэ
псэолъапхъэхэр ыгъэфедагъэх. 15 Ау а къалэм тхьа-
мыкIэу зылI акъылышIо горэ дэсыгъ, иакъылы-
шIуагъэкIи ащ къалэр къыгъэнэжьыгъ. Арышъхьай,
ыужкIэ зыгорэми а цIыф тхьамыкIэр ыгу къэкIы-
жьыгъэп. 16 Джащыгъум сэ сIуагъэ: «АкъылышIуа-
гъэр кIуачIэм нахь дэгъу». Ау тхьамыкIэм иакъы-
лышIуагъэ хъатэ пахьырэп, игущыIэхэми анаIэ ты-
радзэрэп.

17 АкъылышIом шъабэу къыIогъэ гущыIэхэм
уядэIумэ нахьышIу,

делэхэм ашъхьагъ тетыгъор щызыIыгъым
икуо-хьау уедэIун нахьи.
18 Iашэм нахьи акъылышIуагъэр нахь дэгъу,
ау зы псэкIодышIэм Iоф дэгъубэ ыгъэкIодын
ылъэкIыщт.

ЯпшIэнэрэ шъхьэр

10 1 Бэдзэ лIагъэхэм мэ IэшIур агъэкIодэу мэ Iае
къызэрагъэурэм фэдэу
делэгъэ анахь цIыкIури акъылышIуагъэмрэ
шъхьэкIафэмрэ апэщачэ.
2 АкъылышIом ыгу – джабгъу,
делэм ыгу – сэмэгу.
3 Делэр гъогум рэкIо къодыеми
акъыл зэригъотылIэжьырэп,
зэкIэми иделагъэ алъэгъу.
4 Тетыгъор зыIыгъым игубж зыкъыпфипхъуатэмэ,
уичIыпIэ къэмыбгын –
шъыртнытгъэм хэукъоныгъэшхохэри
ыгъэушъэбын елъэкIы.

5 НэмыкI тхьамыкIагъуи ошъогу чIэгъым
щыслъэгъугъ,
ар тетыгъо зиIэм хэукъоныгъэу ышIырэр
арыгъэ:
6 делэхэм IэнэтIэ инхэр бэрэ аратых,
ау лIэкъолъэшымэ IэнэтIэ цIыкIухэр аIыгъых.
7 Сэ слъэгъугъэ пщылIхэр шыхэм атесхэу,
пщыхэр пщылIым фэдэу лъэсэу зекIохэу.

8 Машэ зытIырэр а машэм ифэжьынкIи мэхъу,
чэур зыкъутэрэм блэ къеонкIи мэхъу.
9 МыжъокъычIэхыпIэм Iоф щызышIэрэм
зиуIэжьынкIи мэхъу,
пхъэ зыкъутэрэри щынагъом хэфэнкIи мэхъу.
10 Ощыр цакомэ,
ощыцэр мыгъэчаныгъэмэ,
кIуачIэ епхьылIэн фаеу хъущт,
ау акъылышIуагъэм а зэкIэри къыдилъытэни.

11 Нэпх тыримылъхьэзэ блэр къеомэ,
нэпхыр зыхэлъым ишIуагъэ къекIыжьрэп.

12 АкъылышIом ыжэ къыдэкIырэ гущыIэхэм
шIуагъэ къыфахьы,
делэр ыжэ екIодылIэжьы.
13 Ащ ипсалъэ ипэублэ – акъылынчъагъ,
икIэух ары ныIэмэ – делэгъэ дэд.
14 Делэм бэ къеIо.
ЦIыфым ымышIэми къехъулIэщтыр,
хэта ащ къезыIощтри ыужкIэ къэхъущтыр?

15 Делэр IофшIэным егъэпшъышъ,
унэм фэзыщэжьырэ гъогури
къыфэгъотыжьрэп*.

---

* **10:15** Ижъырэ джуртыбзэкIэ тхыгъэ Iэпэрытхым зэрэхэтыр: «ащ ышIэрэп къалэм зэрэнэсыщтыр». Мэхьанэр щынафэп.

16 Унасыпынчъ, о хэгъэгур, уипачъыхьэ
джыри сабыишъ,
уипщыхэр нэфшъагъом щегъэжьагъэу
ешхэ-ешъом хэтхэшъ.
17 Сыхьатмафэ уежьагъ, о хэгъэгур,
уипачъыхьэ лъэпкъ
лъэрыхьэм щыщышъ,
уипщыхэр игъом машхэхэшъ, ешъохэшъ –
акIуачIэ хагъахъо, ау уташъохэрэп.

18 ЦIыфыр шъхьахынэмэ, иунэ бгыкъу зэпэкIы,
ыIэхэм ашъхьасымэ, иунашъхьэ къыкIэщхы.

19 Загъэтхъэным пае ешхэ-ешъо ашIы,
санэм щыIэныгъэр егъэчэфы,
ау ахъщэм зэкIэри фызэшIокIы.

20 Пачъыхьэр екIэ угу къэмыгъэкI,
узыщычъыерэ унэми баим дэеу
ущытемыгущыI,
шъыпкъэ дэдэмкIэ, тэтэрконым умакъэ
рихьыжьэнышъ,
хэлъэтыкIызэ, зимыщыкIагъэм нигъэсын
ылъэкIыщтышъ*.

* **10:20** Ижъырэ джуртыбзэкIэ тхыгъэ Iэпэрытхым хэтыр «ошъогу бзыум умакъэ рихьыжьэнышъ, тэмабгъом уипсалъэ ыIотэжьыщтышъ».

ЯпшIыкIузэнэрэ шъхьэр

ЦIыф шIэнысгъэми гъунэ иI

11
[1] ШIу шIи псым хадзи,
шъыпкъэ дэдэмкIэ, мэфабэ тешIагъэу ар о
бгъотыжьыщт*.
2 УиIэм нэбгырэ заулэмэ яIахьэ къыхэгъэкI,
тхьамыкIагъоу хэгъэгум къихъухьан
ылъэкIыщтыр пшIэрэпышъ.**

3 Ошъуапщэмэ арыз хъумэ,
ощхыр чIыгум къыракIутэхы.

---

* **11:1** Ижъырэ джуртыбзэкIэ тхыгъэ Iэпэрытхым зэрэхэтыр: «Уихьалыгъу псым егъэхьи, мэфабэ тешIагъэу ар о бгъотыжьыщт». Мы усэм мэхьанэ шъхьафхэр хэлъынкIи хъущт: 1) уиахъщэ хым епхыгъэ сатыум халъхьи, федэ уимыIэу укъэнэщтэп; 2) гупыкI зигъаIи, нэмыкIхэм шIу афашIи, ори ахэм шIу къыпфашIэжьыщт.
** **11:2** Мы усэм мэхьанэ шъхьафхэр иIэнхэ ылъэкIыщт: 1) уиахъщэ хъызмэтшIэпIиблимэ ахалъхьи, къиныгъо ухафэмэ, ухэкIыжьынэу нахь амалыбэ уиIэщт; 2) тхьамыкIэмэ адеIи, чIыпIэ къин уифэмэ, къыбдеIэжьыщтых.

Чъыгыр къыблэмкIэ е
темырымкIэ ебэджымэ,
зыщыфэхыгъэм дэжь
щылъэу къэнэжьы.

4 Жьыбгъэм лъыплъэрэр пхъэрэп,
ошъуапщэхэми арыгъуазэрэм
лэжьыгъэр ыхырэп.
5 Жьыбгъэм игъогу зэрэмышIэу,
бзылъфыгъэ лъэрмыхьым ыныбэкIоцI
сабыим зэрэщыхахъорэм
узэрэщымыгъуазэу,
Тхьэм иIофи къыбгурыIощтэп,
зэкIэри КъэзыгъэшIырэм.
6 Пчэдыжьым чылапхъэр еут,
пчыхьэми пIэхэм
зямыгъэгъэпсэф,
о пшIэрэпышъ
тIумэ язэу нахь дэгъу хъущтыр,
е тIури зэфэдэу дэгъущтми.

Зыгъатхъ, ау УкъэзыгъэшIыгъэр зыщымыгъэгъупш

7 Нэфынэр гохьы,
нэми тыгъэр ылъэгъуныр игуап.
8 Шъыпкъэ дэдэмкIэ,
цIыфым сыд фэдизэу
илъэсыбэ къыгъэшIагъэми,
ренэу орэчэфы.

Ау зыщерэмыгъэгъупш
мэфаеу къекIущтхэр,
ахэр уемыщэчынэу
бэдэдэщтыхэшъ.
ЗэкIэ хъущтыр – хьаулый.

9 Зыгъэчэф, кIалэ,
онызбжьыкIэфэ,
оныбжьыкIэфэ угу
гушIуагъор ерэлъ.
Угу къыуиIорэм тетэу псэу,
унэхэри зыдаплъэхэрэм кIо.
Ау зэгъашIэ, а зэкIэмэ апае
Тхьэм ыпашъхьэ уихьажьмэ,
къызэрэоупчIыжьыщтыр.
10 Арышъ, гухэкIыр угу имыгъэлъ,
уипкъышъоли къиныгъохэм
ащыухъум,
кIэлэцIыкIугъори ныбжьыкIэгъури
псынкIэу блэкIыхэшъ*.

* **11:10** *ПсынкIэу блэкIыхэшъ* еплъ: Усэу 1:2-м еIолIэпхъэ гущыIэхэм.

ЯпшIыкIутIонэрэ шъхьэр

12 [1] Укъэзыгъэш Iыгъэр зыщымыгъэгъупш
онымбжьыкIэфэ,
мэфаехэр къэсыфэ,
уанэсыфэ илъэсхэу о зыфэпIощтхэм:
«Сэ ахэмэ гухахъо ахэзгъуатэрэп»,
2 тыгъи, нэфыни,
мази, жъуагъохэри къэмыкIосэфэхэ,
ощх ужым ошъуапщэхэм къамыгъэзэжьыфэ.
3 Къэсыщт мафэ – унэр къэзыгъэгъунэхэрэр
кIэзэзыщтых,
хъулъфыгъэ кIочIэшхохэми зыкъауфэщт,
хьаджэхэрэм яхьаджэн щагъэтыжьыщт,
ахэр макIэу къэнэщтхэшъ,
шъхьангъупчъэм иплъыхэрэм зыпари
алъэгъущтэп.*
4 УрамымкIэ гъэзэгъэ пчъэхэр зырагъэтыхэкIэ,

* **12:3** Я 2-6-рэ усэхэм чIэгъчIэлъыбзэкIэ цIыфым ижъышъхьэ къащытхыгъ. Зэрегупшысэхэрэмкlэ, унэр къэзыгъэгъунэхэрэр – Iэхэр; хъулъфыгъэ кIочIэшхор – лъакъохэр; бзылъфыгъэу хьаджэхэрэр – цэхэр; шъхьангъупчъэм иплъыхэрэр – нэхэр арых.

шъхьал макъэри къэмыIужь зыхъукIэ;
бзыу цIыр-щыр макъэм цIыфыр
къыдэущыжьы зыхъукIэ,
зэкIэ орэд макъэхэр зэпыущтых.*
5 ЦIыфхэр лъэгапIэхэм
урамым къыщяжэрэ щынагъохэм
ащыщынэхэ зыхъухэкIэ;
чIыпцIэчIыдэр** къызыкъэгъагъэкIэ,
пкIаур онтэгъу зыхъукIэ,
каперсым къыпытэкъужьыщт***.
Шъыпкъэ дэдэмкIэ,
мэкIожьыба цIыфыр
егъэшIэрэ унэм,
нэшхъэеу цIыфхэр ащ дэкIуатэхэба.

* **12:4** Ижъырэ джуртыбзэкIэ тхыгъэ Iэпэрытхым мэхьанэ зэфэшъхьафхэр мы чIыпIэм щыриIэнхэ ылъэкIыщт. Мыщ дэжьым зигугъу къыщишIырэр жъы хъурэм ичъыен къызэрэщыкIэрэмрэ ытхьакIумэхэр нахь жъажъэ зэрэхъухэрэмрэ арын фае.

** **12:5** Миндаль.

*** **12:5** ЧIыпцIэчIыдэр къызыкъэгъагъэкIэ – чIыпцIэчIыдэм икъэгъэгъэ фыжьхэр шъхьац тхъуагъэм итамыгъэх; пкIаур онтэгъу зыхъукIэ – жъыр жъажъэу зэрэкIорэр; каперсым къызыпытэкъужьыкIэ – мыщ къыпыкIэхэрэмрэ игулъхэмрэ цIыфым шхэрэ хъуапсэрэ нахьыбэу зэриIэнхэм апае агъэфедэщтыгъэх. Жъым хъуапсэ зэримыIэжьыр ары мыщ дэжьым зигугъу къыщишIырэр.

6 Арышъ, тыжьын кIапсэр зэпычэу,
дышъэ апсэр очэфэ*;
пылъыгъэ къошыныр ыкъутэу
псынэкъуаур къефэхыфэ,
7 пкъышъолыр чIыгу сапэм къыхэкIыгъэшъ,
ащ хэхьажьыфэ,
Тхьэу Къезытыгъэм псэм фегъэзэжьыфэ,
УкъэзыгъэшIыгъэр угу игъэлъ.

8 «Хьаулыем ихьаулыежь! –
еIо ДжакIом. –
ЗэкIэри хьаулый!»

КIэух

9 ДжакIор акъылышIо къодыягъэп, нэмыкIхэми
яушъыищтыгъэ. Ар ягупшысагъ, зэхифыгъ, ыугъоигъ
гъэсэпэтхыдэхэр бэу. 10 ДжакIом егугъузэ къэIокIэ
дахэхэр къыхихыхи, шъыпкъэ зыхэлъ гущыIэхэр
зэгъэфагъэу ытхыгъэх.
11 АкъылышIохэм ягущыIэхэр – кIэпщым фэдэх,
гущыIэжъэу аугъойхэрэр – гъучIыIунэх**. Зы Iахъо
ахэр къытэзытыгъэр.

* **12:6** КъыбгурыIон плъэкIыщт, тыжьын Iуданэм пышIагъэу шъэф остыгъэр зэрыт апсыр арэу мыщ зигугъу къышIырэр.

** **12:11** Мыщ дэжьым зигугъу къыщишIырэр мэлахъом ибэщ, е бэщ папцIэхэу хьайуанхэр зэрэзэрафэрэр ары.

[12] Ахэм анэмыкIхэм, сикIал, афэсакъ: тхылъыбэ гъунэнчъэу зэхэбгъэуцони плъэкIыщт, уегугъоу зэбгъашIэрэми пкъышъолыр егъэпшъы.

13 Джы зэкIэри къызысIогъахэкIэ,
мары кIэуухыр:
Тхьэм шIолIыкI,
Ащ иунашъохэр гъэцакIэх,
арыба цIыфым ипшъэрылъыр.
14 Шъыпкъэ дэдэмкIэ, тшIэрэр зэкIэ
гъэбылъыгъэми,
дэгъуми е дэйми,
Тхьэм ыпашъхьэ уихьажьмэ,
сыд фэдэ IофкIи упчIэжь уиIэщт.

ГущыIалъ

Апс (12:6) – ХабзэмкIэ пхъэм хашIыкIыщтыгъэ лэгъэ лъэпкъ.

Бгыкъу (10:18) – КIашъор ыIыгъынэу тыралъхьэрэ пхъэ е гъучI пкъэу.

Былым пIашъэ (2:7) – Чэмхэм, быгъухэм, цухэм афэдэ былым инхэр ары.

Гые (7:5) – Зыгорэ бгъэмысэныр.

Гъэшхэн-Iыгъын (5:10) – Зыгорэ бгъэшхэныр, Iыгъынэу уиIэныр.

КIэпщ (12:11) – Къамыщ, шъо псыгъо зэтегъэщагъэу зыцыпэ нахь псыгъоу, пхэкI зыпылъыр ары.

Лъэрыхь (10:17) – ЗыгъэIорышIэхэрэр, ашъхьагъ итыр.

ЛIэкъолъэш (10:6) – Зилъэпкъ уасэ фашIырэ цIыф.

Нэпх (10:11) – Нэпх зыхэлъыр: цIыфыр е псэушъхьэр ышъхьэ фимытэу зыгъэIорышIэрэр.

Псынэкъуау (12:6) – КIапсэ е гъучI пшъэхъу зыпышIагъэу псынашъхьэм тегъэпытыхьэгъэ щэрэхъ.

Тахътэ (2:12) – Пачъыхьэр зытес тетIысхьэпIэ лъэгэ гъэкIэрэкIагъ.

ТхьэрыIо (9:2) – Тхьэм ыцIэкIэ шIыгъэ гущыI.

Тэтэркон (10:20) –Уц лъэпкъ.

Ушэтын (1:13; 8:16) – УуплъэкIуныр, бгъэунэфыныр.

Чыбл (7:6) – Чыпэ гъугъэ зэхэлъ.

Чэсэй (2:8) – **Фыжьыбз**, фыжь дэд: мы тхылъым мы гущыIэхэр шъуз гуадзэхэм афэгъэхьыгъэу щыгъэфедагъ.

ЧIыпIэ лъапIэ (8:10) – ТхьэлъэIупIэ чIыпI.

Щысэ-шапхъэ (2:12) – Зыгорэм укIырыплъыныр.

Гупшысэ шъхьаIэхэм яIункIыбзэIуххэр

Аджал, лIэныгъэ

2:14-16; 3:19-21; 7:2; 9:1-6; 12:5-7

АкъылышIуагъэмрэ делагъэмрэ

1:17-18; 2:12-16; 4:5; 6:8; 7:4-12; 7:19; 7:23-25; 8:1; 9:13-18; 10:1-3; 10:12-15; 12:11

Гухахъо, гуапэ

2:1-3; 2:8; 2:10

ГущыIэхэр

5:1-6; 6:11; 10:12-14

ГъэпщылIыныр, зэфэнчъагъэр

3:16; 4:1-3; 5:7-8; 8:9

Гъэхъагъэр, мылъкур

2:4-11; 2:26; 4:8; 5:9-14; 5:18; 6:1-6; 7:7; 11:1-2

ЗэкIэми пIалъэ яI

3:1-8; 8:6; 9:11-12

Ошъогу чIэгъым зи кIэу щыхъурэп
1:4-11; 3:15; 4:13-16

Тетыгъор
4:14-16; 5:7-8; 8:2-5; 10:4; 10:5-7; 10:16-17; 10:20

Тхьэм шIолIыкIыныр
3:14; 4:17; 5:1-6; 8:12-13; 11:9; 12:1-7; 12:13-14

Хъурэ пстэури къыгурыIоныр цIыфым иамалэп
3:11; 3:22; 6:10-12; 7:13-14; 7:24; 8:6-8; 8:16-17; 9:1; 9:12; 10:14; 11:5-6

Хьаулый, пкIэнчъэ
1:2; 1:14; 1:17; 2:1; 2:11; 2:15-17; 2:18-23; 2:26; 3:19; 4:4; 4:7-8; 4:16; 5:9; 5:15; 6:2; 6:9; 7:6; 8:10; 8:14; 11:8; 12:8

ЦIыфым инасып
2:24-26; 3:12-13; 3:22; 5:17-19; 6:9; 8:15; 9:7-9; 11:7-10

Шъыпкъагъэ зиIэр, бзэджашIэр
3:17; 7:15-18; 7:20; 7:25-29; 8:10-14; 9:1-2

ЩэIагъэ
7:8-9; 10:4

IофшIэн, лэжьэн
1:3; 2:11; 2:18-23; 2:24; 3:9; 3:13; 3:22; 4:5-6; 4:8; 5:15-16; 5:17; 6:7-9

ДжакIуэ

Пащтыхь
Iущым и гупсысэхэр

Пэублэ псалъэ

Ныбжьэгъу лъапIэ!

ФIыцIагъэ ЛъапIэм щыщу «ДжакIуэ» жыхуиIэ тхылъыр уи пащхьэ илъщ.

Зэрытха пасэрей журтыбзэмкIэ абы зэреджэр «Кохелет»-щ. Тхылъым къыхэIукI макъыр зейр апхуэдэущ зэрызэджэжыр, а фIэщыгъэми абы фIэкIа ФIыцIагъэ ЛъапIэм зыщIыпIи ущрихьэлIэжкъым. «Кохелет» фIэщыгъэр «пэкIу», «жылэ зэIущIэ» къызэрыкI «кахал» пасэрей журт псалъэм къытокI, «зэIущIэр зэхэзышэ», «цIыхубэм щIэныгъэр ялъэзыгъэIэс», «щIэныгъэм къыхуезыджэ» жиIэуи аращ къызэрыбгурыIуэнур. «Кохелет»-р пасэрей урымыбзэкIэ «экклезиастес» жиIэу зэрадзэкIащ. Ар езыр «кахал» псалъэм мыхьэнэкIэ техуэ «экклезиа»-м къытокI. Тхылъыр нэхъыбэм зэрацIыху «Экклезиаст» фIэщыгъэцIэр къуэпскIэ зэкIуэлIэжри аращ. Тхылъыр адыгэбзэм къыщидгъэтIасэм, пасэрей фIэщыгъэм хэлъ мыхьэнэ псори къызэщIиубыдэу «ДжакIуэ» жытIэу фIэтщыныр къызыхэкIари аращ.

Тхылъым къызэрыхэщымкIэ, ДжакIуэр «Ерусэлим щыпащтыхь Даут и къуэщ» (1:1). Ар цIыху Iущщ, гупсысакIуэщ. Дунейм щекIуэкIыр зэригъэщIэну,

«мы уафэм и щӀагъым» (1:3, 1:9, 1:13, нэгъуэщӀхэри) къыщыхъу псори къихутэну, щыӀэныгъэм и мыхьэнэр, мыухыж насыпыр зищӀысыр зэхигъэкӀыну иужь итщ ДжакӀуэр. «Мы уафэм и щӀагъым цӀыхум гугъуехьыр пылъу щилэжьыр сытым и щхьэпэ?» (1:3) – щӀоупщӀэ ар. Езырами, нэгъуэщӀхэрами, дэтхэнэри гъащӀэм зыӀуигъауэ Ӏуэхугъуэхэм деж къыщрегъажьэри, псэухукӀэ хъуэпсапӀэу илъытэу цӀыхур зыхущӀэкъу псори къанэ щымыӀэу егъэунэхур – мылъкури, къулыкъури, тхъэгъуэри, нэгъуэщӀ куэдри. Гъэунэхуныгъэу ищӀахэми псори зэрыпщӀэншэм, екӀуэкӀыу хъугъэм къикӀ щӀагъуи зэрыщымыӀэм ирашалӀэ. ГъащӀэм игу зэрызэщигъэуари ДжакӀуэм мызэ-мытӀэу къызэриӀуатэ «хевел» пасэрей журтыбзэ псалъэм «Ӏу бахъэ», «жьы щабэ» жиӀэу аращ къикӀыр. Ауэ псалъэр тхылъым зэрыхэувэр «напӀэзыпӀэм блэкӀ», «зыми щымыщ», «пщӀэ зимыӀэ», «зэхэщӀыкӀыгъуей» жиӀэу иӀэ мыхьэнэ зэхьэкӀахэмкӀэщ.

Сыт-тӀэ апхуэдизу цӀыхум мыухыж насыпу илъытэм щӀылъэӀэсыгъуейр? Дунеижьым щекӀуэкӀ псом елъытауэ цӀыху гъащӀэр зыми зэрыщымыщыр ДжакӀуэм и фӀэщщ: пӀалъэ гуэр зэрыдэкӀыу жиӀари, ищӀари, къехъулӀари ящыгъупщэжынущ икӀи яӀэщӀэхужынущ. Тхылъым къызэрыхэщщи, «лӀэужьхэр зэблокӀ: зыр къохъу, зыр малӀэ, дунеижьращ кӀуэдыж зимыӀэр» (1:4). ДжакӀуэм мызэ-мытӀэу къытригъэзэжурэ трегъэчыныхь мылъку бгъэдэлъу хуэщӀауэ псэуми, хуэмыщӀауэ зи гъащӀэр зыхьми, Ӏущми, Ӏулэми пӀалъэ зэраӀэр – дэтхэнэми ажалыр къапэщылъщ.

Сыт къэмыхъуми, цIыхум и Iэ илъ зэрыщымыIэр, абы мащIэ дыдэ зэрелъытар, сытми игъуэрэ и пIалъэрэ зэриIэр рену жиIэ зэпытщ ДжакIуэм. Дауи, щIэныгъэ зэгъэгъуэтынри, захуагъэм тету псэунри фIыщ, узыфIэкIи мыхъунщ, арщхьэкIэ гъащIэ кIыхьрэ зыхуей псомкIи зэгъэпэща хъуа щыIэкIэрэ абы къыпхуахьынкIэ угугъэнри щхьэгъэпцIэжщ. ГъащIэм щэхуу хэлъыр апхуэдизкIэ гурыIуэгъуейщ, къэхъунури къэщIэгъуейщи, ар ауэ сытми зэрымыщIэкIэ къэунэхуа гуэру загъуэрэ къыщыпфIэщI щыIэщ.

«Дауэ-тIэ узэрыпсэунур?» жаIэу щIэупщIэхэм ДжакIуэр йоущие: кIуэрабгъу зыхуамыгъуэтхэмрэ шэч къызытрахьэхэмрэ зрагъэзэгъыну, я Iэ зыри зэримылъми еувэлIэну. И Iэнэ зэрыузэдам, ныбжьэгъуфIхэр зэриIэм, пIэщхьагъ тынш зэригъуэтам, ищIэнрэ ишхынрэ зэриIэм щыгуфIыкIыфу, хьер хилъагъуэу цIыхур дунейм тетын хуейщ. Апхуэдиз фIыгъуэр къызыбгъэдэкIыр Тхьэращ, зи тыгъэри Аращ. А псом хэтхъыкIыфынри Тхьэм цIыхум хуищIа унафэхэм ящыщщ. Псом нэхърэ нэхъыщхьэр – Тхьэм уфIэлIыкIыу, уи дзыхь ебгъэзу упсэунращ. Дунейр къэзыгъэщIам и пащхьэ цIыхур щихьэжкIи, ищIамрэ илэжьамкIэ жэуап щитыжынущ.

«ДжакIуэр» лъэпкъ куэдым я бзэкIэ зэдзэкIауэ щыIэщ. АдыгэбзэкIэ дунейм къыщытехьэр иджыщ. ФIыцIагъэ ЛъапIэм щыщ тхылъу иджыри къэс дунейм къытехьахэм къащхьэщыкIыу мы къыдэкIыгъуэм зы гъэщIэгъуэнагъ иIэщ. Абы адыгэ тхыбзитIым я хабзэ щапхъэхэм итIасэ текст зэдзэкIыгъитI къызэщIеубыдэ,

зыр къухьэпIэ адыгэ тхыбзэ мардэхэм, адрейр къуэкIыпIэ адыгэ тхыбзэ мардэхэм тету зэдзэкIауэ. Тхылъыр адыгэбзэм къыщралъхьэм, я бгъэдыхьэкIи, я хъэтIи къызэрызэтенэным зэдзэкIакIуэхэр иужь итащ. Апхуэдэу щыт пэтми, пIалъэ-пIалъэкIэрэ лэжьыгъэм щыщ Iыхьэхэр зэдзэкIакIуэхэми, упщIэжакIуэхэми зэIэпахыурэ щIаджыкIащ, текститIым Iуэхугъуэ зэIумыбз къыхэкIхэр зэрагъэмэщIэнум, зэпэблагъэ зэращIынум я нэIи трагъэтащ. Абы кърикIуа лэжьыгъэр ди гуапэу адыгэхэм я пащхьэ идолъхьэ.

ТхылъеджэхэмкIэ Iэрыхуэ хъун папщIэ псалъэ гурыIуэгъуейхэм я псалъэгъэнахуэ кIэщIыр тхылъ къэс и кIэм деж къыщыхьащ, гупсысэ нэхъыщхьэхэр къэзыIуатэ псалъэхэм я цIэгъэлъагъуэхэри апхуэдэ дыдэу кIэлъытхьыжащ.

АдыгэбзэкIэ еджэхэм ФIыцIагъэ ЛъапIэм щыщ тхылъхэр а бзэмкIэ ябгъэдэтлъхьэныр ди гуапэщ. Тхылъыр зэдзэкIыным, щIэджыкIакIуэм деж нэхьэсыным зи гуащIэрэ зи лэжьыгъэ хэзылъхьа зэдзэкIакIуэхэм, щIэныгъэлэжьхэм, упщIэжакIуэхэм тхьэгъэпсэу яхуэфащэщ икIи фIыщIэ ин яхудощI.

ФIыцIагъэ ЛъапIэр зэдзэкIынымкIэ Институтыр

ДжакIуэ

Пащтыхь Iущым и гупсысэхэр

Япэ Iыхьэ

[1]ДжакIуэм*, Ерусэлим щыпащтыхь Даут и къуэм,
и джэпсалъэр.

ГъащIэр пщIэ зимыIэщ

2 Псори пщIэншэщ**, –

* **1:1** Пасэрей журтыбзэкIэ тха Iэрытхым къыщыкIуэ «кохелет» псалъэм «зэIущIэр зэхэзышэ», «цIыхубэм щIэныгъэр ялъэзыгъэIэс», «щIэныгъэм къыхуезыджэ» жиIэу аращ къикIыр.

** **1:2** Пасэрей Iэрытхым куэдрэ къыщыкIуэ мы псалъэм «Iу бахъэ», «жьы щабэ» жиIэу аращ къикIыр. Ауэ

жеIэр ДжакIуэм, –
псори пщIэншэщ,
зыми къикI щыIэкъым.

3 Мы уафэм и щIагъым
цIыхум гугъуехьыр пылъу щилэжьыр
сытым и щхьэпэ?
4 ЛIэужьхэр зэблокI:
зыр къохъу, зыр малIэ,
дунеижьращ кIуэдыж зимыIэр.
5 Дыгъэр къыкъуокIыр, къуохьэжыр,
къыщытэджа щIыпIэм
щетIысэхыжынуи хуопIащIэ.
6 Жьыбгъэр ипщэкIэ зэрохьыр,
ищхъэрэкIи зэрохьэхыр –
кIэ имыIэу зопщэр, зопщэр,
зыщиубла щIыпIэми егъэзэжыр.
7 Псыежэххэр хышхуэм хуожэ,
арщхьэкIэ къыщхьэпрыжкъым абы зэикI.
Псыежэххэр мажэ зэпыт, ужьыхи ямыIэ.
8 Уатозашэр псоми – Iуэтэжыгъуейщ,
уеплъкIи зыбгъэнщIкъым,
уедэIукIи пхуэухкъым.
9 ЗыкъеублэрэкIыж блэкIам,
къэхъукъащIэуи щыIахэм къагъэзэж.

псалъэр текстым зэрыхэтыр «напIэзыпIэм блэкI», «зыми щымыщ», «пщIэ зимыIэ», «зэхэщIыкIыгъуей» жиIэу иIэ мыхьэнэ зэхьэкIахэмкIэщ.

Мы уафэм и щIагъым щIэткъым
къытезымыгъэзэж!
10 «Еплъыт, мыр сыт гъэщIэгъуэн!»
щыжаIэ щыIэщ,
арщхьэкIэ ари блэкIа лIэщIыгъуэхэм,
дыкъэхъун ипэкIэ, щыIа гуэрщ.
11 Ди япэ итахэр зыщIэж щыIэкъым,
дунейм иджыри къытемыхьахэр
абы къакIэлъыкIуэнухэми ягу
къэкIыжынукъым.

ЦIыхум и Iэужьри, и Iущыгъэри пщIэ зимыIэщ

12 Сы-ДжакIуэщ, ИсрэIилым срипащтыхьу Еру-
сэлим сыдэсащ. 13 Мы уафэм и щIагъ къыщыхъу
псори къэсхутэну, IущыгъэкIи згъэунэхуну зестащ.
Тхьэм цIыху цIыкIум пщэрылъ къыщищIауэ Iуэху
хьэлъэщ ар. 14 Мы уафэм и щIагъ къыщыхъу псоми
сыхэплъащи, зы къэмынэу пщIэншэщ, зи щхьэпи
щыIэкъым*.

15 Пхуэузэхужынкъым гъэшар,
щымыIэри къыпхуэмылъытэн.

16 Сэр-сэрурэ сегупсысыжащи, Iущыгъэрэ
щIэныгъэу куэд зэзгъэгъуэтащ, Ерусэлим си япэ

* **1:14** *Зи щхьэпи щыIэкъым* – Журт. «жьыбгъэми укIэ-лъыжэ хуэдэщ». Еплъ 1:17; 2:11; 2:17; 2:26; 4:4; 4:6; 4:16; 6:9.

щыпащтыхьахэм а псомкIи сащхьэпрыкIыжащ.
17 Абы щыгъуэщ Iущыгъэр зищIысыр, акъылынша-
гъэмрэ делагъэмрэ къызыхэкIыр зэзгъэщIэну зы-
щестар, арщхьэкIэ ари зи щхьэпэ зэрыщымыIэр
къызгурыIуащ.

18 Iущыгъэр зи бэм
нэщхъеягъуэр и бэщ,
щIэныгъэр уи куэдыхукIэ
гухэщIми ухэмыкI.

ЕтIуанэ Iыхьэ

Гур хэзыгъахъуэхэми,
дуней хъугъуэфIыгъуэхэми пщIэ яIэкъым

1 «ГурэпкIырагъэ гуэр зесхьэнщи зызгъэунэху-
жынщ, фIагъыу хэлъыр зыхуэдэр зэзгъэщIэнщ», —
жысIэри сегупсысащ. Арщхьэк Iэ ари пщIэншэу
къыщIэкIащ. 2 ДыхьэшхыкIеиныр акъылыншагъэу
къэслъытащ, гурэпкIырэным къыпхуихь зэрыщы-
мыIэри зэхэсщIыкIащ. 3 Фадэр зэш теупIэ сщIыну
тезубыдащ, акъылым и гъунэм симыкIыу делагъэ
зесхьэнуи тезухуащ: къыхуиуха гъащIэ тIэкIур мы
уафэм и щIагъым щIэту щезыхьэкI цIыхум ифI зы-
хэлъыр къэсхутэну сыхуейт.
4 Iуэхушхуэ зыбжанэ згъэхъащ: унэхэр сщIащ,
жызум хадэхэри згъэтIысащ, 5 пхъэщхьэмыщхьэу
къапымыкIэ щымыIэу жыг хадэхэмрэ мэз тIэкIу-
хэмрэ зезгъэукъуэдиящ. 6 Хадэхэм къыщыкI жыгхэр
псы щымыщIэн щхьэкIэ псыгуэнхэри изгъэувэжащ.
7 Къэсщэхуащ пщылI цIыхухъуи, пщылI цIыхубзи,
абыхэм къащIэхъуэжа пщылIхэри сиIащ. Iэщ пIащэ-
уи, Iэщ цIыкIууи сиIар ебэкIырт тетыгъуэр Ерусэлим
щызыIыгъа дэтхэнэ зыми иIам нэхърэ. 8 Зэхуэсхьэсащ
дыщи дыжьыни, къесхьэлIащ пащтыхьыгъуэхэмрэ

щIыналъэхэмрэ мылъкуу ярылъри. УэрэджыIакIуэ цIыхухъухэри, уэрэджыIакIуэ цIыхубзхэри си куэдт, цIыхухъугум и щIасэу бгъафэ чэсейхэри* си мащIэтэкъым.

9 Щхьэ лъапIэныгъэу къызахымкIэ Ерусэлим си япэ щыпсэуа дэтхэнэ зыми сыфIэкIыжат, ауэ акъылыр IэщIыб зэикI сщIакъым. 10 Си нэр здэплъэм
сыплъащ, си гум фIэигъуэми сыпэрыуакъым. СщIэ
псоми сыщыгуфIыкIырт – си лэжьыгъэм къыпэкIуэми
ар я щхьэт. 11 АрщхьэкIэ си IэщIагъэ сыхэплъэжщ,
гугъуехьу сшэча псоми сегупсысыжри, къанэ щымыIэу зэрыпщIэншэри, зи щхьэпэ зэрыщымыIэри къызгурыIуащ, мы уафэм и щIагъым сыт къыщымыхъуми, зэрыпсыхэкIуадэри къэслъэгъуащ.

Iущыгъэри делагъэри пщIэ зимыIэщ

12 Iущыгъэр зищIысым, акъылыншагъэмрэ делагъэмрэ зыхуэдэм сегупсысу щIэздзащ. Пэж дыдэу, пащтыхь тахътэм дэкIуейм сыт ищIэфынур, япэ итам и щапхъэм иримыгъуазэмэ?**

* **2:8** *Бгъафэ чэсейхэри* – Пасэрей Iэрытхым къыщыкIуэ псалъэхэм къарыкIыр гурыIуэгъуэ дыдэкъым, зэрызэдзэкIами къигъэлъагъуэр иIэнкIэ хъуну мыхьэнэхэм языхэзырщ. ФIыцIагъэ ЛъапIэм къызэрыхэщымкIэ, Сэлмэн бегъымбарым щхьэгъусэ щиблрэ щIасэ бзылъхугъэ щищрэ иIащ.

** **2:12** Пасэрей Iэрытхым къыщыкIуэ псалъэхэм къарыкIыр гурыIуэгъуэ дыдэкъым.

13 Нэхур кӀыфӀым зэрытекӀуэм ещхьу
Ӏущыгъэр акъылыншагъэм зэрефӀэкӀыр
къызгурыӀуащ.
14 Ӏущым здэкӀуэр Ӏупщу елъагъу,
Ӏулэр кӀыфӀым Ӏэбэрабэурэщ зэрыхэтыр.
Ауэ тӀуми а зы пӀалъэр къазэрыхуиухари
зэхэсщӀыкӀащ.

15 «Ӏулэм къыпэплъэр сэри къыспэщылъмэ, сыт-
кӀэ сыхуэныкъуэ-тӀэ Ӏущыгъэм?» – сегупсысащ абы
щыгъуэ.

«Мыр гуэрыри пщӀэншэщ», – жысӀащ сигукӀэ.
16 Ӏущри Ӏулэри игъащӀэкӀэ яӀэщӀэмыхужу зигу
илъын щыӀэу къыщӀэкӀынкъым:

игъуэр къэсмэ, тӀури ящыгъупщэжынущ.
Ӏулэм ещхьу, Ӏущри зэгуэр мэлӀэж!

17 Мы уафэм и щӀагъым щыхъу-щыщӀэ псоми
гур зэӀищӀэу къысщыхъуащ, арыххэуи хуэсщӀащ
мы гъащӀэм гущыкӀ. Псори пщӀэншэщ, зи щхьэпи
щыӀэкъым.

ГуащӀэдэкӀыр пщӀэ зимыӀэщ

18 ПщӀэнтӀэпсыр къыспыжу къэзлэжьар си ужькӀэ
къэкӀуэнум къызэрыхуэнэнум мы уафэм и щӀагъым
щызгъэхъахэм лъагъумыхъуныгъэ яхузигъэщӀащ.
19 Хэт зыщӀэр ар Ӏущу щытынуми, акъылыншэу

къыщIэкIынуми? Мы уафэм и щIагъым сыщIэту
пщIэнтIэпсрэ акъылкIэ къыщызлэжьар псори аракъэ-
тIэ къызыхуэнэнур? Мыри пщIэ зимыIэщ.
[20] Сигу зэщагъэуащ мы уафэм и щIагъым сыщIэту
гугъуехьыр пылъу къыщызлэжьа псоми: [21] и Iущыгъи,
и щIэныгъи, и IэпэIэсагъи ирихьэлIэурэ цIыхум къи-
лэжьар къанэ щымыIэу и Iуэху зи цIэ зыхэмылъым
къыхуигъэнэжын хуей мэхъу. Мыри пщIэншэщ,
жыпIэнурамэ, захуагъэ зи цIэ зыхэмылъщ. [22] Сытыр
и щхьэпэ мы уафэм и щIагъым щIэту цIыхум гугъу-
ехьыр пылъу щилэжьымрэ къиину щишэчымрэ?
[23] IуэхукIэ гъэнщIауэ игъакIуэ и махуэхэр гухэщIрэ
гукъеуэ хэмыкI защIэщ. Жэщ дыдэми гупсэхугъуэ
иIэкъым. Арыххэуи, мыри пщIэншэщ.
[24] Ешхэрэ ефэу, и лэжьыгъэ щыгуфIыкIыу псэуным
нэхъыфI цIыхум дежкIэ щыIэкъым. КъызгурыIуащ а
псор Тхьэм зэритыгъэр. [25] Хэт Арыншэу ишхыр зы-
щыкIуэнур, ищIэми щыгуфIыкIыфынур?* [26] Тхьэр
зыхуэарэзы цIыхум Iущыгъи, щIэныгъи, насыпи
ирет. Ауэ псэкIуэдыщIэм бэлыхь мыухыжыр трелъхьэ:
мылъку зэхуэлъэфэсын нэхъ плъапIэ имыIэжу къе-
гъанэ, Тхьэм и нэфIыр зыщыхуам иужькIэ ар иритын
хуэдэу. Мыри пщIэншэщ, зи щхьэпи щыIэкъым.

---

* **2:25** Е «Сэр нэмыщI ишхым щыгуфIыкIыу хэт шхар?»

Ещанэ Iыхьэ

Сыт ищIысми пIалъэ иIэщ

1 Сыт ищIысри щиуха дыдэм къэхъунущ,
сыт хуэдэ Iуэхуми мы уафэм и щIагъым езым
и пIалъэ щиIэжщ:

2 укъыщыхъунуми ущылIэжынуми
пIалъэ яIэщ,
хадэ щIэнми къыхэхыжынми
пIалъэ яIэщ,
3 укIынми узым еIэзэнми
пIалъэ яIэщ,
зэхэкъутэнми ухуэнми
пIалъэ яIэщ,
4 гъынми дыхьэшхынми
пIалъэ яIэщ,
щыгъуэнми къэфэнми
пIалъэ яIэщ,
5 мывэр зэбгрыдзынми къэщыпыжынми
пIалъэ яIэщ*,

* **3:5** Пасэрей журтхэм щIыр явэн ипэ, мывэу хэлъыр къыхащыпыкIыу щыташ, апхуэдэ дыдэуи бийм и

IэплIэ ешэкIынми IэплIэм зыщыдзеинми
пIалъэ яIэщ,
6 къэлъыхъуэнми гъэкIуэдынми
пIалъэ яIэщ,
хъумэнми идзыжынми
пIалъэ яIэщ,
7 зэфIэтхъынми зэгуэдэжынми
пIалъэ яIэщ,
щымынми псэлъэнми
пIалъэ яIэщ,
8 фIылъагъуныгъэми
лъагъумыхъуныгъэми
пIалъэ яIэщ,
зауэми мамырыгъэми
пIалъэ яIэщ.

9 ЦIыхум Iуэхуу илэжьыр сыткIэ къещхьэпэрэ?
10 Слъэгъуащ сэ цIыху цIыкIум Тхьэм къытрилъхьа
хьэлъэр зыхуэдэр. **11** КъэгъэщIыгъэ псори зэрыщы-
тын хуейм тету къигъэщIащ Абы игъуэм. Пэублэ-
ри кIэухри зимыIэр зэрыщыIэри цIыхум зыхри-
гъэщIыкIащ Абы. АрщхьэкIэ Тхьэм ищIэ псори
ипэм щегъэжьауэ икIэм щыщIэкIыжу цIыхум зэ-
Iубз ищIыну лъэкI иритакъым*. **12** ИкIэм-икIэжым,

щIыгулъ нэхъыфIхэр мывэкIэ ясейрт. НэгъуэщI гъэнэ-
хуэкIи щыхуащI щыIэщ.

* **3:11** *Пэублэри...иритакъым* — Е «АрщхьэкIэ Тхьэм
и Iуэху псори ипэм щегъэжьауэ икIэм нэсыхункIэ

цIыхур дунейм тетыху гуфIэу, тхъэжу* псэуным
нэхъыфI зэрыщымыIэр зэхэсщIыкIащ. 13 Ешхэрэ
ефэу, и лэжьыгъэ щыгуфIыкIыу цIыхур псэумэ,
Тхьэр къетауэ аращ.

14 Адрейуэ Тхьэм и зы IэщIагъи игъащIэкIэ зэрымыкIуэдынур къызгурыIуащ: мыбы хэплъхьэни хэпхыни зыри щыIэкъым. Тхьэм а псор щIищIэр цIыху цIыкIур къыфIэлIыкIын щхьэкIэщ.

15 ЩыIэри, иужькIэ къэхъунури
зэгуэр щыIагъэххэщ,
блэкIами кърегъэгъазэр Тхьэм!**

Дунейм захуагъэ зи цIэ щыIэкъым

16 Мы уафэм и щIагъым мыри щыслъэгъуащ:

хей щащI щIыпIэрэ пэт –
хабзэншагъэр щопэкIу,
щыпкъагъэм и хэщIапIэрэ пэт –
къуаншагъэр щызэрахьэ.

цIыхум зэхищIыкIыну иухакъым, игуми мыщIэныгъэр ирилъхьащ». Пасэрей журтыбзэкIэ тха Iэрытхым къыщыкIуэ псалъэхэм къарыкIыр гурыIуэгъуэ дыдэкъым.

* **3:12** *Тхъэжу* – Е «фIы ищIэу».

** **3:15** *БлэкIами кърегъэгъазэр Тхьэм!* – Пасэрей Iэрытхым къыщыкIуэ псалъэхэм къарыкIыр гурыIуэгъуэ дыдэкъым.

17 Сегупсысащ абы щыгъуэм:
«Сыт хуэдэ Iуэхуми,
сыт хуэдэ хъугъэ-щIагъэми
пIалъэ яIэщи,
захуащIэмрэ бзаджащIэмрэ
яхуэфащэр гува-щIэхами
Тхьэм ялъигъэсынущ».

18 «Тхьэм цIыхур гъэунэхупIэ щIришэр псэущхьэм
зэрещхьыр яригъэлъэгъун щхьэкIэщ», – жысIэри се-
гупсысащ итIани. 19 ЦIыхуми псэущхьэми къапэплъэр
зыщ: тIуми хьэдэгъуэшэр ятегъэпсащ. ТIури зэрыбауэр
зы хьэуащ, цIыхури псэущхьэм зэрефIэкI щыIэкъым.
Арыххэуи, пщIэ зыми иIэкъым. 20 ИкIэм-икIэжым,
къэгъэщIыгъэ псори зыхуэкIуэжыр зыщ: щIым къы-
хэкIащи, щIым щыщ хъужынущ. 21 ЦIыхупсэр уафэм
ихьэжми, псэущхьэм и псэр щIы щIагъым ехыжми
зыми ищIэкъым.
22 И лэжьыгъэ Iыхьэ щыгуфIыкIыу псэуным
нэхъыфI цIыхум дежкIэ зэрыщымыIэр хьэкъ сщы-
хъуащ. Аращ абы и насып зыхэлъыр. ИужькIэ къэ-
хъуну псори хэт иригъэлъэгъуфын абы?

ЕплIанэ Iыхьэ

Дэкъуззэныгъэмрэ лэжьыгъэмрэ

[1] Къэслъэгъуащ итIанэ зыр зым дикъузэн щхьэкIэ,
мы уафэм и щIагъым щалэжь псори:

къэслъэгъуащ дэкъузахэм я нэпсыр,
щымыIэ ахэр зыгъэудэIун,
лъэщыгъэр дэзыкъузэм
дежщ здэщыIэр,
яхэмыт абыхэм щыжакIуэ.
2 Псэум еплъытмэ,
щымыIэжым и махуагъэу къэслъытащ.
3 Ауэ сыткIи ехъулIар
иджыри дунейм къытемыхьарщ,
мы уафэм и щIагъым щалэжь ер
зи зымылъэгъуарщ.

[4] Къэслъэгъуащ гуащIэдэкIри, ехъулIэныгъэри
псори хьэрхуэрыгъэм къызэрыхэкIыр*. Мыри пщIэ-
ншэщ, зи щхьэпи щыIэкъым.

* **4:4** Е «Къэслъэгъуащ гуащIэдэкIми ехъулIэныгъэми цIыхухэм я зэхуакум фыгъуэ-ижэр къызэрыдилъхьэр».

5 ПкъыщIэлIэ хъурэ пэт,
Iулэм и Iэхэр зэтелъу щысщ.
6 Зи щхьэпи щымыIэу
ерагъмыгъуейкIэ къэблэжь
дзэкъэгъуитIым нэхърэ,
гупсэхугъуэр зыщIыгъу шхын
Iулъхьэр нэхъыфIщ.

Дзей гъусэ уиIэным фIагъыу хэлъыр

7 Мы уафэм и щIагъым щыслъэгъуащ пщIэ зимыIэ нэгъуэщI гуэри:

8 и щхьэ закъуэ и лъакъуитIу псэут цIыхур, къыгуэувэну анэкъилъхуи лъхугъи зыри имыIэу. Iуэхуу илэжьми кIэ иIэтэкъым, мылъкуу бгъэдэлъымкIи зигъэнщIыжыртэкъым. «Хэт мыпхуэдизу гугъу зыщIезгъэхьыр, – йогупсыс ар, – мыпхуэдизу си псэри бэлыхь щIыхэзгъэтыр сыт?» Мыри пщIэ зимыIэ Iуэхущ, зиунагъуэрэ, насыпкъэмыгъакIуэщ!

9 Зи щхьэ закъуэм нэхърэ, дзеегъу зэхуэхъуахэм я пхъэ нэхъ къокI: я лэжьыгъэ къыпэкIуэр фIыуэ нэхъыбэщ.

10 Зыр укIуриймэ, зым къегъэувыжыр.
Ауэ уанэ мыгъуэр тезылъхьар зи щхьэ
закъуэращ,
укIуриймэ, къэзыгъэувыжын иIэнукъым.
11 ТIур зэдэгъуэлъмэ, зэрыгъэхуэбэнщ,

зи щхьэ закъуэм дауэ зигъэхуэбэжын?
12 Закъуэм пэувыгъуафIэ щхьэкIэ,
тIакъуэм зыкъагъэгъунэжыфынущ.
IуданищкIэ зэIуща кIапсэр щIэх
зэпычынукъым.

ПащтыхьыгЪуэ хабзэхэр пщIэ зимыIэщ

13 УпщIэжу ирахьэлIэм щIэмыдэIужу жьы хъуа
пащтыхь Iулэм нэхърэ, тхьэмыщкIэми, щIалэ Iущыр
нэхъыфIщ. 14 Пащтыхьыгъуэм щыщ унагъуэ хуэмы-
щIам къыхэкIа пэтми, щIалэр лъэхъуэщым къикIыж-
ри пащтыхь тахътэм дэкIуеящ. 15 Асыхьэтми мы уафэм
и щIагъым щIэт дэтхэнэ зыми и щхьэ къярикIуэр
къэслъэгъуащ: а щIалэми и пIэ иувэну нэгъуэщI гуэр
къыкъуэкIынущ. 16 Абы и лъэныкъуэ хъуну цIыхум и
бжыгъэри къыпхуэмылъытэным хуэдизщ. Арщхьэ-
кIэ нэхъ иужьыIуэкIэ дунейм къытехьэнухэм ари
ядэжынукъым. Мыбыи пщIэ иIакъым, зи щхьэпи
щыIакъым.

ПсынщIэетэу ящIа тхьэлъанэхэр

17 Тхьэм и Унэм ущыкIуэкIэ, зыхуэсакъыж. Удэ-
Iуэн щхьэкIэ абы уекIуэлIэныр нэхъыфIщ бзаджагъэ
зэралэжьым гу лъызымытэж акъылыншэхэм хуэдэу
абдеж къурмэн щыпщIыным нэхърэ.

Етхуанэ Iыхьэ

[1] Япэ щIыкIэ гупсыси, итIанэ псалъэ. Тхьэм и па-
щхьэм псалъэ быдэр щыптынми уемыпIэщIэкI. Ар
уафэм щыIэщ, уэ щIыгум утетщ – умыпсэлъакъуэ.

2 ПщIыхьэпIэр гуныкъуэгъуэ
куэдым къыхокI,
акъылыншэм и макъри
псалъэ лейм еIэт.

[3] Тхьэм и пащхьэ нузыр щыпщIамэ, умыгъэгувэу
зэрыбгъэзэщIэнум хущIэкъу. Акъылыншэр Тхьэм
и жагъуэщ: тхьэлъанэ пщIакъэ, зэрыбгъэзэщIэнум
хуепIэщIэкI. [4] Нузырыр умыгъэзэщIэнумэ, умыщIы-
ххэмэ нэхъыфIщ. [5] Уи бзэм ухуэмысакъмэ, псэкIуэд-
щIапIэ уихуэнущ. «Псалъэу стар щыуагъэ мыгъуэт»
жыпIэу абы иужь тхьэпщхэм къаIуэхуа лIыкIуэми*
жумыIэж. Апхуэдэ псалъэкIэ Тхьэм и нейр зыщы-
бгъахуэу пщIамрэ блэжьамрэ щхьэ хэбгъэкIуэдэн

* **5:5** *Тхьэпщхэм къаIуэхуа лIыкIуэми* – Пасэрей Iэрытххэм
«лIыкIуэ» псалъэм и закъуэщ къыщыкIуэр. «МелыIыч»
жиIэу къыбгурыIуи хъунущ.

хуей? 6 ПщIыхьэпIэ куэдым пэж хэлъкъым, псалъэ
лейми пщIэ иIэкъым, ауэ Тхьэм фIэлIыкI!

Мылъкур пщIэ зимыIэщ

7 Зы унафэщIым зы унафэщIыр и тетрэ, абыхэм
Iэщхьэтет нэхъ иныр къазэрыщхьэщытыжыр пщIэуэ,
щIыпIэ гуэрым тхьэмыщкIэр зэрыщыдакъузэр, хьэ-
кум пэж зэрыщамыщIэр, захуагъэ зэрыщызэрамыхьэр
умыгъэщIагъуэ. 8 ЩIым хъугъуэфIыгъуэу къыщIэкIыр
зыIэщIалъхьащи, пащтыхьрэ пэт, губгъуэм кърах лэ-
жьыгъэм хъер къыхех*.

9 Дыжьын зыфIэфIыр
дыжьын щыщIэ зэпытщ,
мылъкур фIыуэ зылъагъури
абыкIэ къигъэхъаржэм ирикъукъым.
Зы къэмынэу пщIэншэщ!
10 Мылъкум хэхъуэху,
пщIэншэрышхэхэри нэхъыбэ мэхъу:
еплъмэ зэрилъагъум щыфIэкIауэ,
ар зейм сыт щхьэпэу абы къыхихыр?

11 Ишхар куэдми, мащIэми
цIыху лэжьакIуэр IэфIу мэжей.
Ауэ мылъкум къыщыкъеикIар
зэмызэгъыжу зегъэджэрэзри пIэм хэлъщ.

* **5:8** Пасэрей Iэрытхым къыщыкIуэ псалъэхэм къары-
кIыр гурыIуэгъуэ дыдэкъым.

[12] Мы уафэм и щIагъым нэгъуэщI зы тхьэмыщкIагъэшхуи щыслъэгъуащ:

цIыхум зэхуихьэса мылъкум и хъер
илъэгъужакъым –
13 сатум хилъэфащ,
быным къыхуигъэнэни иIэжкъым.
14 ЦIыхур дунейм пцIанэу къытохьэ,
апхуэдэ дыдэу пцIанэуи дунейм йохыж.
Зэхуихьэсам щыщу
зы мастэ хуэдизи хьэдрыхэ
хуздэхьынукъым.

[15] Мыри тхьэмыщкIагъэшхуэщ:

цIыхур дунейм къызэрытехьам хуэдэ
дыдэу токIыж,
ищIэми, илэжьми къыпэкIуэ щымыIэу
жьым ихьыжмэ,
сытыр и щхьэпэ?
16 Хуабжьу щIегъуэжауэ, гукъеуэр имыухыу,
губжьым иIыгъыу
и гъащIэ псор мазэхэ жэщым хэтым
ещхьу ехь.

[17] Ешхэрэ ефэу, мы уафэм и щIагъым щIэту гугъуехьыр пылъу къыщилэжьми щыгуфIыкIыу Тхьэм къритa гъащIэ тIэкIур къиипсэуным нэхъыфI цIыхум дежкIэ зэрыщымыIэр итIанэщ къыщызгурыIуар.

Аращ насыпуи Тхьэм абы къыхуигъэфэщар. 18 Уе-
блэмэ, Тхьэм зыгуэрым беигъэр щыбгъэдилъхьэкIэ,
ар зэригъакIуэу и Iыхьи къызэрыхихыжын Iэмал
щригъэгъуэткIэ, и лэжьыгъи щыгуфIыкIыжыну игъуэ
щригъахуэкIэ – Тхьэр къетауэ аращ. 19 Тхьэм зи гур
апхуэдэ тхъэгъуэкIэ щыз ищIа цIыхур игъакIуэ гъа-
щIэм зэрегупсыс щыIэкъым.

Еханэ Iыхьэ

[1] ЦIыху цIыкIум хуабжьу къытехьэлъэу мы уафэм и
щIагъым нэгъуэщI зы тхьэмыщкIагъи щыслъэгъуащ.
[2] Тхьэм беигъэри, мылъкури, щытхъури цIыхум кърет-
тыр, къанэ щIагъуи щымыIэу зыщIэхъуэпс псори
къыбгъэделъхьэ. Арщхьэкlэ а псом ар щыгуфIыкIыну
Тхьэм Iэмал кърeтыжкъым – нэгъуэщIым къыхуе-
гъанэ. Мыр пщIэ зимыIэ Iуэхущ, къызэрымыкIуэуи
тхьэмыщкIагъэшхуэщ.
[3] ЦIыхум сабиищэ къыщIэхъуэнкIи, гъащIэ кIыхь
къигъэщIынкIи хъунущ, ауэ сыт хуэдиз къимыпсэуа-
ми, мылъкум хъер химылъэгъуамэ, екIуу щIамылъхьэ-
жамэ, жысIэпэнщи, щанэжар куэдкIэ нэхъ насыпы-
фIэщ абы нэхърэ – [4] и къэунэхуи и кIуэдыжи зыми
щыщкъым, кIыфIым хобзэхэж, и цIэри яIэщIохуж.
[5] Дыгъэр и щхьэщыгу къимыплъами, дунейри зи-
щIысыр къимыщIами, щанэжар нэхъ гупсэхущ мобы
нэхърэ. [6] Модрей цIыхум илъэс минитI игъэщIами,
мылъкум насып зи цIэ къыхуихьынтэкъым. ИкIэм-
икIэжым, тIури зы щIыпIэ щызэрихьэлIэжынущ.

[7] И ныбэр из зэрищIынуращ цIыхур зэлIалIэр,
ауэ мэжэщIалIагъэм къигъазэ зэпытщ.

8 Сыт-тIэ Iущыр Iулэм нэхърэ
зэрынэхъыфIыр,
цIыху хэтыкIэ зыщIэ тхьэмыщкIэми
сыт абы къыхуихьыр?
9 УимыIэм ущIэхъуэпсу ущыс нэхърэ,
уиIэм ущыгуфIыкIмэ нэхъыфIщ.
АрщхьэкIэ а псори пщIэншэщ,
зи щхьэпи щыIэкъым.

10 КъэгъэщIыгъэ псоми цIэ яIэщ,
цIыхур зыхуэдэри куэд щIауэ нахуэщ.
Езым нэхърэ нэхъ Лъэщым*
зрипщытыфынукъым цIыхум.
11 Псалъэр нэхъыбэ хъуху
купщIэр нэхъ мащIэ мэхъу,
сыт абы цIыхум и щхьэпэу хэлъыр?

12 Гу зэрылъытти щымыIэу, пщIэ зи цIи имыIэу
блэкI цIыху гъащIэ мащIэм фIыуэ хэлъыр зыхуэдэр
хэт зыщIэр? Езым и ужькIэ мы уафэм и щIагъым
къыщыхъуну псори хэти цIыхум жриIэжын лъэкIын?

* **6:10** Е «нэхъ лъэщым».

Ебланэ Iыхьэ

Ущие Iущхэр

1 Дагъэ лъапIэ къыпщахуэ нэхърэ,
уи цIэ фIыкIэ къраIуэныр нэхъыфIщ,
дунейм укъыщытехьа махуэм нэхърэ,
ущытекIыжри нэхъыфIщ.
2 Ешхэ-ефэ щызэхэт унэм укIуэ нэхърэ,
гуIэ нэпсыр щыщIагъэкI унэм
ущIыхьэмэ нэхъыфIщ:
ажалыр псоми къапэщылъщ,
ирегупсыс абы псэ зыIутыр.
3 Дыхьэшхэным нэхърэ, нэщхъеягъуэм
фIы хэлъщ:
гуауэр къызэрыщ нэгур гум йощхьэпэ.
4 Iущым и гур гуIэ нэпсыр щыщIагъэкI
унэм щыIэщ,
Iулэм и гур ефэ-ешхэр щызэхэт унэм
къикIкъым.
5 Iулэм и уэрэдым уедаIуэ нэхърэ,
Iущым и гие ущIэдэIуныр нэхъыфIщ.
6 Iулэм и дыхьэшх макъыр зэщхьыр мафIэм
цIычэу пэрыбзахэ пхъэ гъурырщ.
Мыр пщIэ зи цIэ зимыIэщ.

7 Зыгуэрым и мылъкур
IэщIэгъэкIыным Iущыр делэ ещI*,
Iулъхьэми цIыхур зэрегъэкIуэкI.

8 И ублапIэм нэхърэ
сыт хуэдэ Iуэхуми и кIэухыр нэхъыфIщ,
пагагъэм нэхърэ шыIагъэри нэхъыфIщ.
9 УхуэмыпIащIэ угубжьыну –
губжьым тIысыпIэ ищIыр делэм игуращ.

10 «БлэкIар нобэрей махуэхэм нэхърэ
сыткIи нэхъыфIтэкъэ?»
жыпIэу ущIэмыупщIэ, –
акъылым къыхэкI упщIэкъым ар.

11 Iущыгъэр адэжь щIэиным хуэдэу фIыщ**,
псэ зыIуту хъуами ар йощхьэпэ.
12 Iущыгъэми дыжьыным хуэдэу укъехъумэ,
ауэ ар абы зыкIэ йофIэкI:
Iущыгъэм гъащIэм хэлъ
шынагъуэхэм пэIэщIэ уахуещI.

13 Тхьэм и IэщIагъэм еплъыт:
Абы игъэшар хэт хуэузэхужын?
14 МахуэфIыр къихьакъэ, дэтхъэ,

* **7:7** Пасэрей Iэрытхым къыщыкIуэ псалъэхэм къарыкIыр гурыIуэгъуэ дыдэкъым.

** **7:11** Е «Iущыгъэр щIэиным щIыгъумэ фIыщ».

гуауэр къыщыплъэIэсам
дежи зыщумыгъэгъупщэ:
иужькIэ къэхъунур цIыхум
зэхимыщIыкIын щхьэкIэщ
мори мыри Абы къыщIигъэщIар.

Iущыгъэмрэ щыпкъагъэмрэ

15 ПщIэ зи цIэ имыIэу блэкI си гъащIэм
куэд щыслъэгъуащ:
щыпкъагъэ зыхэлъ цIыхур и щыпкъагъэ
емылъытауэ мэкIуэд,
бзаджащIэри и бзаджэщIагъэ емылъытауэ
нэхъри хигъахъуэу мэпсэу.
16 Уи щыпкъагъэм йумыгъэлей,
губзыгъащэуи зумыгъэлъагъуэ, –
уигу щIызэщыун* щхьэусыгъуэ щхьэ ухуей?
17 Бзаджэ щIэным зыдумыгъэхьэх,
Iулагъэ зи цIи зумыхьэ –
игъуэнэмыс зыщIэпщIыжын хуейр сыт?
18 Япэ ущием уригъуазэрэ
етIуанэри уигу иумыгъэхуу илъмэ,
фIы хъунущ –
Тхьэм и шынагъэр зыхэзыщIэр гузэвэгъуэ
куэдым пэIэщIэ хуэхъунщ**.

* **7:16** Е «зыщIытебгъэкIуэдэжын».

** **7:18** *Гузэвэгъуэ куэдым пэIэщIэ хуэхъунщ* – Е «ущиитIми иригъуэзэнщ», е «ущиитIри зэригъэзэщIэнум иужь итынщ».

19 Къалэ тетипщIым нэхърэ,
Iущыр Iущыгъэм нэхъ лъэщ ещI.

20 Захуагъэм тету псэу зэпыти,
псэкIуэдщIагъэ зимыIи цIыху
дунейм теткъым.

21 ЖаIэ псоми уемыдаIуэ,
армырамэ уи унэIутыр къызэрыпхуэпсалъэр
зэхэпхыжынущ.
22 Зэм-зэм нэгъуэщIхэм
уазэрыхущIэджэу щытар
уэр дыдэми зыдыбощIэж.

23 Мы псор Iущыгъэм згъэунэхури,
«Iущ сыхъунщ!» жысIэри
быдагъи сщIат,
арщхьэкIэ сытым хуэдэу сыпэжыжьэу
къыщIэкIа абы!
24 ЕкIуэкIым лъэIэсыгъуейщ,
къызэрымыкIуэуи гурыIуэгъуейщ –
а псори хэт зэхихуфын?
25 Iущыгъэмрэ зэхэщIыкIымрэ
зыгурызгъэIуэну, къэсхутэну,
ахэр зищIысыр зэзгъэщIэну
сигу ислъхьащ,
бзаджэу узекIуэнри,

зэхэщIыкIыншэу ущытынри акъылым
къызэримытIасэр зэхэзгъэкIыну
тезубыдащ*.

26 Хъым хуэдэу узыIэщIэзубыдэ
бзылъхугъэр,
зи гур къэпхъэнрэ зи Iэр
лъэхъум хуэдэр,
ажалым нэхърэ зэрынэхъ гуащIэр
зэхэсщIыкIащ.
Тхьэр зыхуэарэзы цIыхур
а хъым ихуэнкъым,
псэкIуэдыщIэри IэщIэкIынкъым.

27 Зым иужьым иту зыр къэсхутэурэ, – жиIащ
ДжакIуэм, – къызгурыIуар мыращ:

28 сылъыхъуэрт, ауэ згъуэтыртэкъым:
икIэм, миным щыщу зылIщ
захуащIэу сызыхуэзар,
зы бзылъхугъи «мыр захуащIэщ»
хужысIэну срихьэлIакъым**.

---

* **7:25** *Бзаджэу... тезубыдащ* – е «мыхъумыщIагъэр зэрымыщIагъуэри, акъылыншагъэм кIуэцIылъ зэрыщымыIэри зэхэзгъэкIыну тезубыдащ».

** **7:28** Журт. «миным зылI закъуэщ яхэзгъуэтар, зы бзылъхугъи яхэслъэгъуакъым». ЗэрызэдзэкIам къигъэлъагъуэр иIэнкIэ хъуну мыхьэнэхэм языхэзырщ.

29 Мыращ сыкъызыхуэкIуари:
Тхьэм цIыхур захуащIэу
къигъэщIащ,
арщхьэкIэ гухэлъ зэхуэмыдэ
куэдхэр зэрахъэ хъуащ.

Еянэ Iыхьэ

1 Iущым хэт хуэдэн?
Къэхъукъащ Iэ псори
хэти зэIубз ищIын?
ЦIыхум и нэгур Iущыгъэм
нуру къегъэнэху,
и Iуплъэгъуэри зэлъыIуех.

Пащтыхьым хуэжыIэщIэ

2 Тхьэм и пащхьэ псалъэ щыптащи, пащтыхьым
и унафэм ублэмыкI. 3 УхуэмыпIащIэ уи щIыб пащ-
тыхьым хуэбгъэзэну, захуагъэ зыхэмылъ Iуэхугъуи
кIэлъыблэжьыну: абы сыт ищIысри лъэкIынущ.
4 Пащтыхьым и псалъэм куэд хузэфIокI, «Блэжьыр
сыт?» жиIэу хэти пэувыфын?

5 Ихуэнкъым тхьэмыщкIапIэ
абы и унафэм едаIуэр –
Iущщи, игъуэмрэ щIапхъэмрэ щыгъуазэщ.
6 Сыт хуэдэ Iуэхуми и пIалъэ, и щIыкIэ иIэжщ,
ауэ цIыхум и тхьэмыщкIагъэм щыщщ
7 и натIэ къритхам зэрыщымыгъуазэр,
къэхъуну псор хэти жриIэфын абы?

8 Зыми жьыбгъэр иубыдын лъэкIынукъым*,
щылIэжыну махуэми Iэмал хузиIэ щыIэкъым.
ЗауэлIыр зэуапIэм къыIукIыфынукъым,
бзаджащIэми бзаджэщIагъэкIэ
зихъумэжыфынкъым.

9 Мы уафэм и щIагъым щIэт а дунейр акъылкIэ
щызэзгъэзахуэм лъэкI зиIэ цIыхум и ягъэр загъуэрэ
нэгъуэщIым зэрыригъэкIыр** къэслъэгъуащ.

ЗахуащIэхэмрэ бзаджащIэхэмрэ

10 Слъэгъуащ бзаджащIэхэм я хьэдэр щIыпIэ лъа-
пIэм ирахыу зэрыщIалъхьэр. Слъэгъуащ захуащIэу
къэпсэуа цIыхухэри зыдэса къалэм щIэх дыдэ зэра-
IэщIэгъупщыкIыжыр***. Мыри пщIэ зи цIэ зыпы-
мылъ Iуэхущ.
11 ЩIэпхъаджащIэр илэжьамкIэ щIэхыу ямы-
гъэпшынэмэ, цIыхугури бзаджэ щIэным зыIэпишэу
хуожьэ. 12 ПсэкIуэдыщIэм мыухыжу псэкIуэдщIагъэ
ищIэурэ кIыхьу къэпсэуми, сощIэ, Тхьэм и шынагъэр

---

* **8:8** Е «И псэм хуит щыIэкъым».
** **8:9** Е «езым зэрекIыжыр».
*** **8:10** Е «Слъэгъуащ бзаджащIэхэр, зэгуэрым Тхьэм и Унэм къакIуэу щытыгъахэр, зэрыщIалъхьэри, ер щилэжьу зыдэса къалэми зэраIэщIэгъупщыкIыжри». Пасэрей Iэрытхым къыщыкIуэ псалъэхэм къарыкIыр гурыIуэгъуэ дыдэкъым, зэрызэдзэкIами къигъэлъагъуэр иIэнкIэ хъуну мыхьэнэхэм языхэзырщ.

зыхэзыщIэм икIи фIэлIыкIым и Iуэхур нэхъ щIагъуэ
зэрыхъунур. [13] Тхьэм фIэлIыкIкъыми, бзаджащIэр
ефIэкIуэнукъым, и гъащIэри зыми щымыщу блэ-
кIынущ.

[14] Мы дунейм къыщохъу пщIэ зимыIэ нэгъуэщI
зы Iуэхугъуи: бзаджащIэм хуэфащэр захуащIэм къы-
лъысрэ захуащIэм епэсар бзаджащIэм еуалIэу. Мыр
пщIэ зи цIэ зыпымылъ Iуэхуу зэрыщытри жысIащ
абы щыгъуэм.

[15] Абы хэту гур хэзыгъахъуэ псоми щытхъу хузоIэт!
Ешхэрэ ефэу, гуфIэу псэуным нэхъыфI мы уафэм и
щIагъым зыри щыIэкъым. Тхьэм цIыхум къыхуиуха
гъащIэм и кIуэцIкIэ Iуэхуу щилэжьми а гуфIэгъуэр
хэлъу ихьынущ.

[16] Iущыгъэр къэсхутэну, жэщи махуи имыIэу
цIыхум и нэбдзыпэ щIызэтримылъхьэ лэжьыгъэри
зыхуэдэр зэзгъэлъэгъуну сигу щислъхьэм, [17] Тхьэм и
IэщIагъэ псори къэслъэгъуащ. Мы уафэм и щIагъым
къыщыхъухэр зыгуэрми зэхищIыкIынкIэ Iэмал иIэ-
къым. Сыт хуэдизу цIыхум а къомыр зэхихуну иужь
имытами, и лъащIэм нэсын лъэкIынукъым. ЦIыху
Iущ гуэрым ар ищIэу жиIэми, и пэжыпIэращи, абыи
зыри къыгурымыIуауэ аращ.

Ебгъуанэ Iыхьэ

ЛIэныгъэр псоми къапэщылъщ

[1] А псом сыкъегупсысри, сыкъызыхуэкIуар ара-
щи, захуащIэри, Iущри, абыхэм я лэжьыгъэри Тхьэм
и IэмыщIэ илъщ. Къыпэплъэр зыщIэ зыри щыIэ-
къым: фIылъагъуныгъэ хьэмэрэ лъагъумыхъуныгъэ.
[2] ЗахуащIэми бзаджащIэми, гущIэгъу зыхэлъми гу-
щIэгъуншэми*, къабзэми къабзагъэ зыбгъэдэмылъми,
къурмэн зыщIми зымыщIми – дэтхэнэми къапэщы-
лъыр а зыращ.

ПсапащIэм и щхьэ сыт кърикIуэми,
псэкIуэдщIагъэ зыщIэми къыщыщIынущ,
тхьэлъанэ зыщIхэр сытым Iууэми,
тхьэрыIуэ псалъэм щыщтэхэри хуэзэнущ.

[3] Мы уафэм и щIагъым къыщыхъухэм щыщу мис
ар тхьэмыщкIагъэщ: а зыр дэтхэнэми къыпэщылъщ.
Псэуху цIыхум и гур бзаджагъэрэ акъылыншагъэкIэ
гъэнщIауэ къогъуэгурыкIуэри, япэ ищахэм я пащхьэ
йохьэж.

* **9:2** Пасэрей Iэрытхым «гущIэгъуншэ» псалъэр хэткъым.

[4] Псэ зыIут псори мэгугъэ. Псэ зыIумытыж ас-
лъэным нэхърэ, псэ зыIут хьэм и Iуэхур нэхъыфIщ.
[5] Псэ зыIутым кIэ зэриIэр ещIэ. ЛIам зыри ящIэкъым,
къетэни щыIэкъым абыхэм, хэбгъэзыхьмэ я цIэ ды-
дэри яIэщIэхужынущ. [6] Я фIылъагъуныгъи, я лъагъу-
мыхъуныгъи, зрафыгъулIэу щытаи – зы къэмынэу
кIуэдыжащ, мы уафэм и щIагъым къыщыхъухэми
къэгъазэ имыIэу хэкIыжащ.

[7] Аращи, уи щIакхъуэри IэфIу шхы, уи санэми
гуфIэм ухэту ефэ – Тхьэм ахэр фIэгунэсщ. [8] Сыт
щыгъуи уи щыгъыныфIхэр зыщыгъагъ, уи щхьэц-
хэми мэ дахэ къызыхих дагъэр щыхуэ. [9] Мы уафэм
и щIагъым щыбгъащIэ Тхьэм къыуита махуэ пщIэ-
ншэхэр фIыуэ плъагъу уи щхьэгъусэм удэтхъэу гъа-
кIуэ – гъащIэм узыIуигъауэ гугъуехьхэм пэкIуэу
Тхьэм аращ къыпхуигъэфащэр. [10] Хьэдрыхэ уздэ-
кIуэжынум Iуэхуи, гупсыси, щIэныгъи, Iущыгъи
щыIэкъым, аращи плъэкIыху пхузэфIэкI къыумы-
гъанэу щIэ.

[11] Иджыри нэгъуэщI зыгуэр щыслъэгъуащ сэ мы
уафэм и щIагъым:

жэрыр зэпымычу къатежкъым,
хахуэми сыт щыгъуи текIуэныгъэр
къыдихкъым,
Iущым щIакхъуэ Iыхьэ
щимыIи къыхокI,

губзыгъэми мылъку
щыбгъэдэмылъ къохъу,
щIэныгъэ зиIэхэми фIыщIэ
хуащI зэпыткъым –
псоми игъуэрэ пIалъэрэ яIэщ.

12 ЦIыхум ищIэкъым и пIалъэр къыщысынур:
бдзэжьейр хъым щиубыдынур, бзури бзуущэм къы-
зэринэнур зэрамыщIэм ещхьу, цIыхури уащхъуэдэ-
мыщхъуэу тхьэмыщкIагъэм зыIэщIелъхьэ.

Iущыгъэмрэ делагъэмрэ теухуа гупсысэхэр

13 Iущыгъэм и зы щапхъэ гъэщIэгъуэн дыди щы-
слъэгъуащ сэ мы уафэм и щIагъым.
14 Дэс щIагъуэ щымыIэу зы къалэ цIыкIу щы-
Iэт. ЛъэкIышхуэ зиIэ пащтыхь гуэр къебгъэры-
кIуэщ абыи, къитIысыхьри, къищтэн щхьэкIэ ху-
зэфIэкIи къигъэнакъым. 15 Ауэ хуэмыщIауэ псэууэ
а къалэм зы цIыху Iущ дэсти, и IущыгъэкIэ къри-
гъэлащ абы къалэр. АрщхьэкIэ иужьым а цIыху
тхьэмыщкIэр зыми ягу къэмыкIыжу яIэщIэгъу-
пщыкIыжащ.
16 «Лъэщагъ нэхърэ Iущыгъэр нэхъыфIщ», – жыс-
Iащ абы щыгъуэм. АрщхьэкIэ тхьэмыщкIэм къы-
лъыкъуэкI Iущыгъэр ауи къррадзэркъым, и псалъэри
хъатэ пэмыхьэ ящI.

17 Iулэм я пашэм и кIий-гуо макъым
уедаIуэ нэхърэ,

цIыху Iущым щэхуу жиIэр зэхэпхмэ
нэхъыфIщ.
18 Iэщэ нэхърэ Iущыгъэр нэхъыфIщ,
ауэ зы псэкIуэдыщIэм Iуэху щхьэпэ
куэд дэкIуэдынкIэ хъунущ.

ЕпщIанэ Iыхьэ

1 Бадзэ лIам мэ дахэр игъэкIуэду мейр
къызэришэм ещхьу,
акъылыншагъэ мащIэми Iущыгъэмрэ
щIыхьымрэ егъэлъахъшэ.
2 Iущым и гур ижьрабгъумкIэ гъэзамэ,
Iулэм и гур сэмэгумкIэ йобэ.
3 Гъуэгум щрикIуэ къудейми
делэм акъыл хурикъуркъым –
хэти елъагъу зэрыIулэр.
4 Пащтыхьым и губжьыр
къыплъэIэсамэ,
уи пIэ уимыкI,
шыIагъэ зыхэлъым сыт хуэдэ щыуагъэри
зэригъэзэхуэжыфынущ.

5 Мы уафэм и щIагъым нэгъуэщI зы
тхьэмыщкIагъи щыслъэгъуащ,
ари Iэщхьэтетым щыуагъэу IэщIэщIэращ:
6 акъыл зыбгъэдэмылъым IэнатIэ
лъагэхэр яхуигъэфащэрэ,
лъэпкъыфI къыхэкIахэм IэнатIэ
цIыкIухэр ярииту.

7 Слъэгъуащ пщылIыр шым тесу,
лIакъуэлIэшхэри, пщылI фIэкIа умыщIэну,
лъэсу зэхэзекIуэу.

8 Мащэ зытIыр а мащэм ихуэжынкIэ
зэрыхъунур зыхуэIуа щыIэкъым,
мывэ сэрейр зыгъауэми блэр къеуэнкIи
хъунущ.
9 Мывэхэхым фэбжь игъуэтынкIэ хъунущ,
пхъэ зыкъутэми зиуIэжыныр зыхуэIуа
щыIэкъым.
10 Джыдэр дзагуэмэ,
джыдэдзэр дэмылъамэ,
уи гуащIэ епхьэлIэнущ,
ауэ акъыл зиIэм а псор ипэ къихуэу
зэригъэзэхуэнут.

11 Блэр имыпх щIыкIэ уамэ,
хьэпэщыпхэ зезыхьэм и IэщIагъэм
и фIагъи къекIыжкъым.

12 Iущым и жыIэ узыIэпешэ,
Iулэр и жьэм йокIуэдылIэж.
13 Иригъэжьакъэ и псалъэ –
акъыл зи цIэ хэлъкъым,
нихусакъэ и псалъэ –
делагъэ зэфэзэщщ,
14 акъылыншэм къипсэлъым
гъуни нэзи иIэкъым.

Къэхъуну псори цIыхум ищIэкъым,
хэти щигъэгъуэзэн ар иужькIэ
екIуэкIыну псом?

15 Iулэр лэжьыгъэм апхуэдизкIэ
егъэулэури,
унэм хуэзышэж гъуэгури
къыхуэгъуэтыжкъым*.

16 Уэ хэку, къыппэплъэр тхьэмыщкIагъэщ:
уи пащтыхьыр сабий ныкъуэхъущ,
уи лIакъуэлIэшхэри жэщ-махуэ ямыIэу
ефэ-ешхэм хэтщ.
17 Уэ хэку, уехъулIащ: уи пащтыхьыр
лъэпкъыфI къыхэкIащ,
уи лIакъуэлIэшхэри ныбаблэкъым –
къызэщIэужьэжхэу аращ,
удафэхэркъым.

18 ЦIыхур щхьэхынэмэ,
и унэ бгыкъур къызэфIощIэ,
и Iэхэм щысхьмэ,
и унащхьэ псыи къыпхрокI.

* **10:15** Е «Iулэр лэжьыгъэм апхуэдизкIэ егъэулэури, къалэм хуэзышэ гъуэгури къыхуэгъуэткъым», е «Къалэм нэса зэрыхъуну щIыкIэр ищIэкъыми, Iулэр лэжьыгъэм егъэулэу». Пасэрей Iэрытхым къыщыкIуэ псалъэхэм къарыкIыр гурыIуэгъуэ дыдэкъым.

19 ГуфIэгъуэщ Iэнэр зыхуаIэтыр,
санэми гъащIэр IэфI пщещI,
дыжьынми сытри хузэфIокI.

20 Пащтыхьыр екIэ аркъудей
уигу къыумыгъэкI,
уи лэгъунэ кIуэцIи екIэ
ущытемыпсэлъыхь
цIыху бейм,
жьуджалэрэ пэт, уи псалъэ
ирихьэжьэнущ,
зэхэзелъатэурэ зимыIуэхум
деж нихьэсынущ*.

* **10:20** Журт. «бзурэ пэт, уи псалъэр ирихьэжьэнущ, быбатэурэ жыпIар зэбгрихынущ».

ЕпщыкӀузанэ Ӏыхьэ

ЩӀэныгъэм гъунэ иӀэщ

1 ФӀы щӀэи псым хэдзэ,
гува-щӀэхами ар уэ бгъуэтыжынщ*.
2 ХэтыкӀ зэпыт уи мылъкум,
хэгъэгум къыщыхъуну тхьэмыщкӀагъэ
псор зыхуэдэр пщӀэкъым**.

3 Пшэхэм хъумэ псыр ярыз,
уэшхыр щӀылъэм кърекӀых.
ИпщэкӀэми, ищхъэрэкӀэми,
жыгыр уамэ,
щыукӀуриям деж ар къыщонэж.

* **11:1** Е «Хы Ӏуэхум уи мылъку хэлъхьи, хэхъуэншэ ухъункъым». Пасэрей Ӏэрытхым къыщыкӀуэр мыращ: «Уи щӀакхъуэ Ӏыхьэр псым хэдзи, махуэ бжыгъэ дэкӀми, бгъуэтыжынщ». Псалъэжьым къикӀыр ӀупщӀ дыдэкъым.

** **11:2** Мы усэр зэхуэмыдэу къыбгурыӀуэуи хъунущ: 1. уи мылъкур Ӏуэху зыбжанэм хэлъхьи, вакъэ зэв ущихуэ къыпщхьэпэжынщ; 2. тхьэмыщкӀэм дэӀэпыкъуи, вакъэ зэв ущихуэ абыхэми зыкъыпщӀагъэкъуэжынщ.

4 Жьым кIэлъыплъым жылэр ипхъкъым,
пшэм еплъакIуэми ихыжкъым мэшыр.
5 Жьым и кIуапIэ псори
зэрумыщIэм ещхьу,
сабийм и пкъыр анэм и
гущIэм зэрыщыжми
узэрыщымыгъуазэм хуэдэу
сыт ищIысри къэзыгъэщI Тхьэм
и Iуэхухэри къыбгурыIуэн
плъэкIынкъым.
6 Пщэдджыжьым жылэр пхъы,
пщыхьэщхьэми умыщIэ псэху жыхуаIэр,
пщIэкъым языхэзу къохъулIэнур,
тIури къыбдэхъуну щытми хэт ищIэн?

УныбжьыщIэху зыгъатхъэ,
ауэ УкъэзыгъэщIар зыщумыгъэгъупщэ

7 ГъащIэр IэфIщ,
и щIасэщ цIыхум нэхури.
8 Сыт хуэдиз гъащIэ цIыхум
къыхуимыухами,
гуфIэ-гупсэу ирепсэу.
Ауэ махуейхэр къызэрыщIэзэрыхьынури,
ахэр зэрыкуэдынури щремыгъупщэ.
Сыт къэмыхъуми, псори пщIэншэщ!

9 УныбжьыщIэху, щIалэ, зыгъатхъэ,
ущIалэхукIи уи гум гуфIэр иремыкI.
Уи гум жиIэм тету псэу,

уи нэр здэплъэми ублэмыплъыкI,
ауэ зыщумыгъэгъупщэ,
сыт умылэжьми,
Тхьэм и пащхьэ ущихьэжкIэ,
жэуап щыпхьынущ.
10 Аращи, зыхуэщI пэIэщIэ гуныкъуэгъуэм,
гугъуехьхэм уипкъри щыхъумэ –
щIалэгъуэр напIэзыпIэу блокI*.

* **11:10** *НапIэзыпIэу блокI* – еплъ 1:2 и еIуэлIапхъэм.

ЕпщыкIутIанэ Iыхьэ

1 УкъэзыгъэщIар ущIалэху зыщумыгъэгъупщэ,
махуейхэр къыпкIэщIэмызэрыхь щIыкIи,
«тхъэгъуэ зи цIэ яхэслъагъуэкъым»
жыхуэпIэну илъэсхэр къыптемыгуплIэ
щIыкIи уигу игъэлъ Ар,
2 дыгъи, нэхуи, мази, вагъуи блэн
щамыгъэт щIыкIи,
уэшх нэужьу пшэхэм къытрамыгъээзэж
щIыкIи уигу игъэлъ Ар.
3 Иубыдынущ итIанэ унэхъумэхэр шынэ
техьэгъуэм,
лIы гуащIэвхэри къызэфIэщIэнущ,
хьэжэхэри мащIэ хъунурэ Iуэхуншэу
къэнэнущ,
щхьэгъубжэмкIэ дэплъхэми ямылъэгъуж
хъунущ*.

* **12:3** 2-6-нэ едзыгъуэхэм щIагъыбзэ гъэпсыкIэ яIэщ, зытеухуари жьыгъэращ. «Хьэжэхэмрэ» «плъакIуэхэмрэ», уегупсыс зэрыхъунумкIэ, дзэмрэ нэмрэ хуэпхь хъунущ, «унэхъумэхэмрэ» «лIы гуащIэвхэмрэ», нэхъыбэм зэралъытэмкIэ, Iэмрэ лъакъуэмрэ ехьэлIащ.

4 Куэбжэпэри къагъэбыдэнущ,
мывэ щхьэлхэми я хьэжэ макъыр
ужьыхынущ,
бзу цIырэ-шырэ макъ пэтрэ цIыхур
къыдэушу хуежьэнущ,
уэрэд макъ псоми къэIун щагъэтынущ*.
5 ЦIыхур лъагапIэми щышынэ хъунущ,
уэрамым къыдыхьэным щыщтэуи
хуежьэнущ,
щIыпцIэщIыдэми къэгъагъэ хужьхэр
къищIынущ**,
пкIауэри жьажьэ хъунущ,
щIыгъатхъэри гъужынущ*** –
мы махуэхэр къыпкIэлъыщIэмыхьэ
щIыкIэ уигу игъэлъ Ар.
МэкIуэж цIыхур къыхуиуха унэм,
щыгъуакIуэхэри ныкIэлъокIуатэ.
6 Аращи, дыжьын Iуданэр зэпычыхункIэ,

* **12:4** Мы щIыпIэм къикIыр пасэрей Iэрытхым нахуэу къыхэщкъым. Зи гугъу ищIыр жьы хъуам къыхуэкIуэ жэщмыжеймрэ тхьэкIумэ жьажьэ зэрыхъумрэ арагъэнущ.

** **12:5** ЩIыпцIэщIыдэм къыпидзэ къэгъагъэ хужьхэр, зэралъытэмкIэ, зэхьэлIар тхъугъэращ.

*** **12:5** ЩIыгъатхъэр хъуэпсашэм и хущхъуэгъуэу зэрахьэу щыта удз лIэужьыгъуэщ. Гуащэгъатхъэ жызыIи щыIэ. Зи гугъу ищIыр жьы хъуам хуэмыгъашэ хъуапсэрауэ къыщIэкIынущ.

дыщэ фалъэри чэхункӀэ*,
псыкъуийм деж щыт кхъуэщынри
къутэхункӀэ,
кхъуауэми джэрэзын щигъэтыхункӀэ,
7 щӀым къыхаха Ӏэпкълъэпкъыр щӀым щыщ
хъужыхункӀэ,
Тхьэуэ къызыбгъэдэкӀам псэм
хуигъэзэжыхункӀэ
Укъэзыгъэщ Ӏар уигу игъэлъ.

8 Псори пщӀэншэщ, – жеӀэр ДжакӀуэм, –
зыми къикӀ щымыӀэ.

Иужьрей псалъэ

[9] ДжакӀуэр Ӏущ къудейтэкъым, цӀыхубэм я ущия-
кӀуэт. Егупсысурэ, зэпишэчурэ псалъэ Ӏущыби итхы-
жащ. [10] ЖыӀэгъуэ дахэ куэд егугъуурэ къыхихащ
ДжакӀуэм, пэжагъ зыхэлъ псалъэхэри зэрыщыт дыдэм
хуэдэу итхыжащ.
[11] ЦӀыху Ӏущхэм я псалъэр мэлыхъуэ башым хуэ-
дэу къыплъоӀэс, псалъэжьу зэхуахьэсахэри мэлыхъуэ
башым и удыну къыптохуэ – пщыгъупщэжкъым**.
Зы мэлыхъуэщ а псор къызыбгъэдэкӀыр.

---

* **12:6** Хуэбгъэфащэ зэрыхъунумкӀэ, зи гугъу ищӀыр ды-
жьын Ӏуданэм пыщӀауэ шэху уэздыгъэр зэрыт фалъэращ.
** **12:11** *Мэлыхъуэ башым и удыну къыптохуэ – пщыгъу-
пщэжкъым* – журт. «Ӏунэ хаукӀам хуэдэщ». ЗэрызэдзэкӀам
къигъэлъагъуэр иӀэнкӀэ хъуну мыхьэнэращ.

12 Абы щыфIэкIам, си щIалэ, хуэсакъ: кIэ имы-
Iэу тхылъи пхуэтхынщ, уемышыжу зэбгъащIэми уи
пкъыр щIигъэлIэнщ.

13 ЖысIапхъэ къыщымынакIэ,
иужьрейуэ зы псалъэ пхузощIыж:
Тхьэм фIэлIыкI, унафэу игъэувахэми
уафIэмыкI –
аращ цIыхум пщэрылъу иIэр.
14 Дэтхэнэ зы IуэхуфэмкIи,
ар ущэхуауэ щытми,
фIыми Iейми,
Тхьэм и пащхьэ ущихьэжкIэ,
жэуап щыптынущ.

Псалъэ гурыIуэгъуейхэм я псалъалъэ

Блэр пхын (10:11) – мыуэ щIыкIэ блэм ебжурэ и пкъыр убыдын, зэщIэмыкIыжу щIын.

Гие (7:5) – цIыхум игу зэребгъар кърагъэщIэн, ищIам хущIрагъэгъуэжын щхьэкIэ зэреущие псэлъэкIэ.

Дзеегъу (4:9) – Iуэху зыпэрытыр, лэжьыгъэ кърахьэлIэр щIэх зэфIэха хъун щхьэкIэ зиш, зив, къинэмыщIхэр зэдзылIауэ зэдэлажьэ, дзей гъусэ.

Жьуджалэ (10:20) – илъэситIкIэ къэкI, банэ зытет удз хъурей лIэужьыгъуэ.

Игъуэнэмыс хъун (7:17) – и ныбжь нэмысу дунейм ехыжын.

Къэгъэхъаржэн (5:9) – хэхъуэ щIын, зэгъэгъуэтын, къызыIэрыгъэхьэн.

Кхъуауэ (12:6) – кIапсэ пыщIауэ псыкъуийм псыр кърырахыу джэрэзу щхьэщыт пкъожьей.

Мывэ сэрей (10:8) – хадэ, пщIантIэ, щIыхьэпIэ сыт хуэдэхэр къызэрыхухьа мывэ блын.

Нузыр (5:3, 4) – Тхьэм и цIэкIэ цIыхум игъэзэщIэну ит псалъэ; гухэлъ, гуращэ.

Пашэ (9:17) – Iэтащхьэ; унафэщI, нэхъыщхьэ, Iэщхьэтет, тет.

ПкIауэ (12:5) – цIыр-цIыр макъхэр игъэIуу, пкIэуэ къэзыкIухь псэущхьэ цIыкIу.

ПкъыщIэлIэ хъун (4:5) – ешын, пщын, гугъуехьым къыхэкIыу пкъыр щIэлIэн.

ПсэкIуэдщIагъэ (2:26; 5:5; 7:20, 26; 8:12; 9:2, 18) – Тхьэм и хабзэрэ и псалъэрэ емызэгъ IуэхущIафэ; гуэныхь.

Псыгуэн (2:6) – жыг хадэхэм, къэкIыгъэхэм псы щIагъэлъадэр щаIыгъ е зэрыт псы IыгъыпIэ.

ПсынщIэетэ тхьэлъанэ (4:17) – емыгупсысауэ, зэмыгъэзэхуауэ, зэпэмылъытауэ ящI псалъэ, тхьэрыIуэ.

И пхъэ къикIын (4:9) – ехъулIэн, унэн, фIы къеуэлIэн.

Тхьэпщ (5:5) – дин хуэIухуэщIэхэр зезыхьэ цIыху, дин лэжьакIуэ.

Уанэ мыгъуэр телъхьэн (4:10) – гузэвэгъуэ хэхуэн.

УпщIэж ехьэлIэн (4:13) – Iуэхум чэнджэщ хэлъхьэн; зыгуэрым ечэнджэщын.

Хей (3:16) – къуаншагъэ зыбгъэдэмылъ цIыху.

ХущIэджэн (7:22) – зыгуэрым хуэпсэлъэн, и Iей жыIэн, хуэмыфащэ епэсын; хущIэбжэн, ебгын.

Хьэкум (5:7) – цIыху зэныкъуэкъухэм я Iуэхур зэхэзыгъэкI, щIэпхъаджэ зылэжьам хуэфащэ тезыр тезылъхьэ щIыпIэ е IуэхущIапIэ; хеящIэ.

Хъатэ пэмыхьэ щIын (9:16) – къыпфIэмыIуэхун, зыгуэрым уасэ емытын; зыгуэрым фIэмылIыкIын.

Хъугъэ-щIагъэ (3:17) – къэхъугъэ, Iуэхугъуэ блэкIа.

ШыIагъэ (7:8; 10:4) – шыIэныгъэ.

ЩыжакIуэ (4:1) – зыгуэрым къыщыж, къуэт, лей лъызымыгъэс, дэщI цIыху.

Iэщхьэтет (5:7; 10:5) – унафэщI, нэхъыщхьэ, тет, Iэтащхьэ.

Iулэ (2:14; нэгъуэщI щIыпIэхэми) – акъылыншэ, мыгубзыгъэ, делэ.

Гупсысэ нэхъыщхьэхэм я цIэгъэлъагъуэ

Гухэхъуэр

2:1-11; 2:24-26; 3:12-13; 3:22; 5:17-19; 6:9; 8:15; 9:7-9; 11:7-10

Дэзыкъузэхэмрэ захуагъэ зезымыхьэхэмрэ

3:16; 4:1-3; 5:7-8; 8:9

ЕхъулIэныгъэмрэ мылъкумрэ

2:4-11; 2:26; 4:8; 5:9-14; 5:18; 6:1-6; 7:7; 11:1-2

Къытезымыгъэзэж зэрыщымыIэр

1:4-11; 3:15; 4:13-16

Лэжьыгъэр

1:3; 2:11; 2:18-23; 2:24; 3:9-13; 3:22; 4:5-6; 4:8; 5:15-16; 5:17; 6:7-9

ЛIэныгъэр

2:14-16; 3:19-21; 7:2; 9:1-6; 12:5-7

Псалъэр

5:1-6; 6:11; 10:12-14

ПщIэ зимыIэр
1:2; 1:14; 1:17; 2:1; 2:11; 2:15-17; 2:18-23; 2:26;
3:19; 4:4; 4:7-8; 4:16; 5:9; 5:15; 6:2; 6:9; 7:6; 8:10;
8:14; 11:8; 12:8

ПIалъэр
3:1-8; 8:6; 9:11-12

Тепщэныгъэр
4:14-16; 5:7-8; 8:2-5; 10:4; 10:5-7; 10:16-17;
10:20

Тхьэм фIэлIыкIыныр
3:14; 4:17; 5:1-6; 8:12-13; 11:9;
12:1-7; 12:13-14

ЦIыхум и зэхэщIыкIыр
3:11; 3:22; 6:10-12; 7:13-14; 7:24; 8:6-8; 8:16-17;
9:1; 9:12; 10:14; 11:5-6

ШыIагъэр
7:8-9; 10:4

Щыпкъагъэмрэ бзаджащIагъэмрэ
3:17; 7:15-18; 7:20; 7:25-29; 8:10-14; 9:1-2

Iущыгъэмрэ делагъэмрэ
1:17-18; 2:12-16; 4:5; 6:8; 7:4-12; 7:19; 7:23-25; 8:1;
9:13-18; 10:1-3; 10:12-15; 12:11